

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

REGULACIJA LIKVIDNOSTNEGA TVEGANJA V BANKAH

Ljubljana, september 2012

TINA GRAŠIČ

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Tina Grašič, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, izjavljam, da sem avtorica diplomskega dela z naslovom Regulacija likvidnostnega tveganja v bankah, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem dr. Matejem Marinčem.

Izrecno izjavljam, da v skladu z določili Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 s spremembami) dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

S svojim podpisom zagotavljam, da

- je predloženo besedilo rezultat izključno mojega lastnega raziskovalnega dela;
- je predloženo besedilo jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem
 - poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam v diplomskem delu, citirana oziroma navedena v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, in
 - pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti (v pisni ali grafični obliki) uporabljena v tekstu, in sem to v besedilu tudi jasno zapisal(-a);
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Zakonu o avtorski in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 s spremembami);
- se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega diplomskega dela dokazano plagiatorstvo lahko pomenilo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom.

V Ljubljani, dne _____

Podpis avtorice: _____

KAZALO

UVOD	1
1 TEORETIČNO IZHODIŠČE REGULACIJE LIKVIDNOSTI.....	2
1.1 Razlogi za regulacijo bank.....	2
1.2 Opredelitev likvidnosti in likvidnostnega tveganja	3
1.3 Vzroki za likvidnostno tveganje	4
1.4 Likvidnostno tveganje: izkušnje iz trenutne krize	5
2 NOVE REGULATIVE LIKVIDNOSTNEGA TVEGANJA	7
2.1 Nove regulative likvidnosti v okviru Basla III.....	7
2.1.1 Količnik likvidnostnega kritja (LCR)	8
2.1.2 Količnik neto stabilnih virov financiranja (NSFR)	12
2.1.3 Implementacija novih kazalcev likvidnosti LCR in NSFR	13
2.1.4 Orodja za spremljanje.....	13
3 ANALIZA NOVIH REGULATIV LIKVIDNOSTI.....	14
3.1 Ocene implementacije regulatornih kazalnikov LCR in NSFR.....	14
3.2 Vplivi implementacije LCR in NSFR.....	15
3.3 Regulacija sistemkega likvidnostnega tveganja v povezavi s standardoma LCR in NSFR.....	17
4 ZAKONODAJA V SLOVENIJI.....	18
4.1 Minimalne zahteve izračunavanja ustrezne likvidnostne pozicije	18
4.2 Likvidnostne rezerve	21
SKLEP.....	21
LITERATURA IN VIRI	24
PRILOGE	

KAZALO TABEL

Tabela 1: Časovni okvir implementacije kazalcev likvidnosti LCR in NSFR.....	13
Tabela 2: Količnik likvidnosti prvega razreda – LK1.....	19

UVOD

Regulacija likvidnosti je v bankah pomembna, saj primerna regulacija zagotavlja likvidnost bank, kar pomeni, da so banke sposobne pravočasno izpolnjevati vse svoje obveznosti. Skrb za likvidnost pomeni temelje bančnega poslovanja, likvidnostno tveganje v svoji ekstremni obliki lahko pripelje celo do nesolventnosti in v končni fazi do propada banke. Propad ene izmed bank lahko zaradi velike sistemske povezanosti negativno vpliva tudi na poslovanje drugih bank in to se lahko odraža v negativnem vplivu na celotno gospodarstvo. V zadnjih letih je moč zaslediti številne analize vzrokov in posledic gospodarsko-finančne krize, ki služijo kot osnova za pripravo ukrepov, potrebnih za preprečevanje ponovnega pojava krize oziroma omejevanja njenih učinkov na gospodarstvo.

Namen mojega diplomskega dela je proučiti, zakaj banke sploh potrebujejo likvidnostno regulacijo in kakšna je regulacija likvidnosti v slovenskih bankah. V večji meri je moj namen tudi analizirati vpliv regulacije likvidnosti v okviru Basla III.

Cilj diplomskega dela je poudariti pomen regulacije likvidnosti v bankah, poiskati razloge zanje in jo opredeliti. Moj cilj pa je tudi najprej teoretično predstaviti, nato pa analizirati nove regulative likvidnosti v okviru Basla III, predvsem nova kazalca likvidnosti, to sta količnik likvidnostnega kritja in količnik neto stabilnih virov financiranja. Na koncu pa bodo predstavljene še zakonodaja in likvidnostne zahteve v Sloveniji.

V diplomskem delu uporabljam dve znanstveno-raziskovalni metodi. Metodo deskripcije uporabljam delno v prvem in drugem poglavju, kjer opisujem posamezne pojme, v nadaljnjih poglavjih pa je uporabljena analitična metoda.

Diplomsko delo je sestavljeno iz štirih poglavij. V prvem poglavju se osredotočam na razloge za regulacijo bank, opredelim likvidnost, njeno tveganje ter predstavim, kakšne so izkušnje iz trenutne krize. V drugem poglavju s teoretične strani opredelim nove regulative likvidnosti, ki jih je Baselski odbor za bančni nadzor izdal decembra 2010 v okviru Basla III pod naslovom Mednarodni okvir za merjenje likvidnostnega tveganja, standardi in spremljanje. Ta zajema dva kazalca upravljanja likvidnosti, in sicer količnik likvidnostnega kritja in količnik neto stabilnih virov financiranja, obravnava pa še druga orodja za spremljanje. V tretjem poglavju se osredotočim na ocene implementacije novih količnikov likvidnosti, na vplive implementacije ter njun vpliv na sistemska tveganja. V zadnjem, četrtem delu pišem o likvidnostni zakonodaji, minimalnih likvidnostnih zahtevah in likvidnostnih rezervah, ki jih morajo upoštevati banke v Sloveniji.

1 TEORETIČNO IZHODIŠČE REGULACIJE LIKVIDNOSTI

Pojem regulacija se nanaša na pravila in standarde, ki usmerjajo delovanje finančnih institucij, pri čemer je njihov pomemben cilj zagotoviti finančno stabilnost. Osnovna naloga nadzora finančnih institucij je zagotavljati, da so standardi in pravila primerno upoštevani (The high-level group on financial supervision in the EU, 2009).

1.1 Razlogi za regulacijo bank

Osnovna ideja uvedbe regulacije je, da so navali na banke in sistemske krize škodljivi in jih je zato treba preprečiti. Banke so na neki način posebne, ker so bolj dovzetne za nestabilnost kot podjetja v drugih sektorjih, pa tudi zato, ker imajo manj premožni ljudje nekaj svojega premoženja v različnih oblikah bančnih depozitov. Potencialna nestabilnost bančnega sistema in potreba po varstvu potrošnikov sta temeljna razloga za razvoj in uvedbo regulacije (Carletti, 2007, str. 14-15).

Eden izmed razlogov za bančno regulacijo je sistemsko tveganje. To tveganje pomeni nevarnost, da se problemi in napake posamezne finančne institucije razširijo na druge sicer zdrave finančne institucije ali trge. Sistemsko tveganje je definirano kot tveganje, ki nastane v povezavi s celotnim gospodarstvom (lokalnim in globalnim) (Udeshi, 2005, str. 2). Schwarcz (2008) pravi, da so se v preteklosti strokovnjaki preveč nagibali k sistemskemu tveganju v smislu finančnih institucij, kot so banke. Toda ker lahko tudi podjetja dostopajo do sredstev na trgu kapitala in to brez posrednikov, kot so banke ali druge finančne institucije, bi bilo treba večji poudarek nameniti finančnim trgom in razmerjem med trgom in institucijami.

Poslovne banke delujejo na način, da držijo v obliki rezerv le del depozitov (denar in druga likvidna sredstva), večji del pa posojajo naprej in tako zagotovijo večjo količino denarja v obtoku. Lahko pa nastopijo težave, kadar depozitarji menijo, da banka ne bo mogla poplačati vseh svojih obveznosti in se veliko število depozitarjev odloči za dvig denarja. Banka tako nima dovolj likvidnih rezerv za poplačilo vseh zahtev, gre za pojav, ki ga imenujemo naval na banke (angl. *bank run*). V preteklosti naj bi bili prav depozitarji tisti, ki so nadzirali posojilodajalske in investicijske odločitve bank. Banke so se zavedale, da bi izguba zaupanja depozitarjev vodila do navala nanje, zato so se trudile izogibati večjim finančnim tveganjem. Tržna disciplina kot taka je učinkovito omejila tvegano obnašanje bank. Kljub temu so pogosti navali na banke, ki so se v primeru pojava pri več bankah naenkrat odražali v obliki bančne panike (angl. *bank panic*), v devetnajstem in začetku dvajsetega stoletja povzročili propad številnih bančnih sistemov. Posledice so bile vidne v zmanjšanju količine denarja v obtoku in omejeni gospodarski aktivnosti (Bernanke, 2007).

Zaradi množičnega navala na banke so številne države na zaupanje varčevalcev poskušale vplivati z zavarovanjem depozitov. To zavarovanje varuje depozitarje pred izgubo sredstev v primeru propada banke, zato ti niso imeli več interesa opravljati funkcijo nadzornika. V

situaciji, ko pa je v bankah pomanjkanje nadzora, te v večji meri izvajajo bolj tvegane aktivnosti, ta pojav poznamo pod imenom moralno tveganje ali moralni hazard (angl. *moral hazard*). Prav zaradi novih tveganj je prišlo do razvoja bančnega nadzora in regulacije (Bernanke, 2007). Zadnji finančni zlom leta 2008 ima resne posledice v realnem sektorju. Ravno take dogodke so z uvedbo finančne regulacije želeli preprečiti, vendar je razvidno, da bo treba v prihodnje oblikovati nove, učinkovitejše oblike regulacije. V tem primeru je deregulacija šla predaleč, posledice pa se kažejo v finančni nestabilnosti ter predvsem v ogromnih stroških v večini gospodarskih sektorjev (Mittnik, Nell, Platen, Semmler & Chappe, 2009, str. 253-259).

Da bi razumeli banke, je treba razumeti tudi bančno regulacijo. Vodstvo banke sprejema odločitve, ki so čedalje kompleksnejše zaradi sprememb v ekonomskem okolju, konkurenčnega pritiska in regulacije (Koch & MacDonald, 2003, str. 36). Razlogi za bančno regulacijo, ki jih naštevata Koch in MacDonald (2003, str. 36), so sledeči: zagotovitev varnosti in trdnosti bank in finančnih sistemov; zagotovitev denarne oziroma monetarne stabilnosti; zagotovitev učinkovitega in konkurenčnega finančnega sistema; zaščititi potrošnike pred zlorabo kreditnih institucij ter vzdrževati integriteto nacionalnega plačilnega sistema.

1.2 Opredelitev likvidnosti in likvidnostnega tveganja

Likvidnost izhaja iz latinskega izraza liquidus (tekoč) in lahko pomeni plačilno zmožnost ali unovčljivost. Je lastnost premoženja ali njegovih posameznih delov, da se hitro in brez izgub spremeni v denarna sredstva in s tem omogoči poplačilo preostalih obvez (Likvidnost – Finančni portal, 2012).

Dimovski in Gregorič (2000, str. 115) pravita, da je banka likvidna, če je sposobna pravočasno izpolnjevati vse svoje obveznosti zaradi zahteve svojih vlagateljev, da jim izplača v banko vložena sredstva iz naslova že odobrenih ali na novo odobrenih posojil. Likvidna je torej tista banka, ki ima v svojem portfelju zadostno količino likvidnega (naložbe kratke zapadlosti enega ali dveh dni) in prenosljivega (finančne oblike naložb, ki se lahko prenašajo na nove imetnike) finančnega premoženja.

S problemom likvidnosti se banke srečujejo na vseh področjih poslovanja, vsak njen posel ima specifičen vpliv na likvidnost. Gre za problem, ki je v bančnem poslovanju vedno aktualen, saj pomeni nujen pogoj, da banka lahko doseže zastavljene cilje. Skrb za likvidnost je temelj bančnega poslovanja, ker likvidnostno tveganje v svoji ekstremni obliki ne povzroči samo izgube, ampak lahko pripelje celo do nesolventnosti in stečaja banke. Likvidnost banke se pogosto zdi samoumevna in se je običajno zavemo šele v primeru nelikvidnosti ali propada kakšne banke (Basel Committee on Banking supervision, 2000, str. 4).

Banka lahko zagotavlja likvidnost bodisi z zmanjševanjem ali prestrukturiranjem naložb bodisi z zadolževanjem ali s pridobivanjem dodatnih virov. Premajhne likvidnostne rezerve pomenijo nevarnost, da banka ne bo zmožna pravočasno poravnati zapadlih obveznosti, na drugi strani pa vzdrževanje prevelikih likvidnostnih rezerv pomeni breme, kar zadeva dobičkonosnost poslovanja banke. Zato je v sodobnem bančništvu ena izmed pomembnejših nalog banke analizirati in postaviti ustrezne modele optimiranja likvidnosti z upoštevanjem specifičnosti posamezne banke (Lenardič, 2002, str. 36).

1.3 Vzroki za likvidnostno tveganje

Vzroki za likvidnostno tveganje se lahko pojavijo v bilanci banke na strani naložb ali na strani obveznosti. Likvidnostno tveganje na strani obveznosti se pojavi zaradi nepričakovanega unovčevanja depozitov (nepredvidljivost, negotovost). Največja negotovost se pojavi pri vpoglednih depozitih (angl. *core deposits*), nekoliko nižja negotovost je pri vezanih depozitih z odpovednim rokom, sledijo pa jim vezani depoziti (Saunders & Cornett, 2006, str. 470).

Predvidevanje unovčevanja depozitov se lahko ocenjuje ob upoštevanju različnega dogajanja (Saunders & Cornett, 2006, str. 471-473):

- glede na izkušnje iz preteklega obnašanja komitentov,
- glede na vnaprejšnja predvidevanja morebitnih nihanj v obnašanju komitentov,
- rastoče banke imajo v povprečju večje neto denarne pritoke,
- pri bankah z neto dvigi depozitov krčenje bilančne vsote,
- obvladovanje neto dvigov depozitov z:
 - upravljanjem obveznosti,
 - upravljanjem naložbenih rezerv.

Upravljanje obveznosti je uporabno predvsem pri večjih bankah, ki lažje dostopajo do finančnih trgov. Skušajo pridobiti dodatne vire financiranja na medbančnih trgih, pri centralni banki, z repo posli, izdajo vrednostnih papirjev. Pridobivanje dodatnih virov pa pomeni dodaten strošek za banko, saj mora plačati obresti na izposojena sredstva, in ker ima večji delež dolga, to pomeni večje tveganje in posledično večjo obrestno mero zadolževanja. Vse prilagoditve pa potekajo na pasivni strani bančne bilance stanja in tako ne pride do krčenja bilančne vsote (Saunders & Cornett, 2006, str. 470-474).

Pod upravljanje naložbenih rezerv za odpravljanje neugodnih učinkov likvidnostnega tveganja spadajo različne oblike rezerv, ki se razlikujejo glede na unovčljivost. Te zajemajo likvidnostne rezerve v denarju centralne banke ter sekundarne likvidnostne rezerve (lahko unovčljivi vrednostni papirji, nizki stroški unovčevanja). Posledica prilagoditve z uporabo likvidnostnih rezerv pa je lahko zmanjšanje bilančne vsote. Stroški, ki se pojavijo pri uporabi naložbenih rezerv, so: neposredni stroški prodaje naložb, implicitni stroški zaradi doseganja nižje prodajne cene, oportunitetni stroški zaradi izpada potencialnega prihodnjega obrestnega

dohodka (v primeru donosnih naložb), oportunitetni strošek zaradi neobrestovanja naložb v likvidnostne rezerve v denarju centralne banke (Choudhry & Landuyt, 2010).

Likvidnostno tveganje, ki se pojavlja v bilanci banke na strani naložb, nastane zaradi nepredvidenih zahtev po izpolnjevanju obveznosti banke na strani naložb (vnaprej dogovorjene kreditne linije, unovčene garancije, obveznosti iz izvedenih finančnih instrumentov – na primer opcije). Banka za izpolnitev zahtev potrebuje denar centralne banke, ki ga lahko pridobi z uporabo likvidnostnih rezerv, z zadolževanjem (večja tveganost pomeni večjo ceno zadolžitve) ali z odprodajo manj likvidnega premoženja (Saunders & Cornett, 2006, str. 474-475).

1.4 Likvidnostno tveganje: izkušnje iz trenutne krize

S pojavom globalne finančne krize, ki se je začela že sredi leta 2007, se je večina finančnih institucij po vsem svetu začela soočati s problemom likvidnostnega tveganja. Po ocenah Mednarodnega denarnega sklada izgube, ki so jih utrpeli evropske banke zaradi krize med letom 2007 in 2010, znašajo skoraj 1 bilijon evrov ali 8 % BDP Evropske unije (Evropska komisija, 2011). Pred to krizo banke niso posvečale dovolj pozornosti nadzoru nad likvidnostnimi tokovi, saj je bila kratkoročna likvidnost vedno na razpolago po relativno nizkih cenah. Ko se je pojavilo nezaupanje na trgih in je kratkoročna »neomejena« likvidnost čez noč usahnila, so bili ukrepi bank in nadzornikov prepočasni, da bi preprečili nadaljnje širjenje likvidnostnega tveganja tudi na druge segmente bančnega poslovanja. Ta nepripravljenost na spopad z likvidnostnim tveganjem je povzročila težave pri pridobivanju virov financiranja, znižanje tržnih vrednosti likvidnih sredstev in zmanjšanje kapitalске ustreznosti bank (Jursinovič et al., 2012, str. 20).

Poglejmo si razloge oziroma vzroke, ki so vodili do sedanje krize in posledično do propada nekaterih bank. Za primer bom vzela hipotekarno banko Northern Rock in investicijsko banko Lehman Brothers.

Mencinger (2012) pravi, da krize niso povzročili toksični papirji, vendar so jo le sprožili. Z njegovega stališča je nastajala nekaj desetletij z vztrajnimi prerazdelitvami BDP v korist kapitala in na škodo dela, z nebrzdano rastjo finančnega sektorja in novih finančnih produktov, s seljenjem proizvodnje na Kitajsko in ustvarjanjem povpraševanja s krediti.

Dogajalo se je, da so banke in hranilnice v ZDA odobravale posojila posameznikom brez zadostnega upoštevanja dodatnih tveganj, ki jih prinašata prehod na prilagodljivo obrestno mero ali poljubna razporeditev servisiranja posojil. Še več, banke so v navezavi z nepremičninskimi agenti odobravale posojila celo ljudem brez rednih dohodkov, brez informacij o njihovi kreditni preteklosti ali z neustrezno in nepopolno dokumentacijo (Schumer & Maloney, 2007; Ashcraft & Schuermann, 2008). Kljub tem pomanjkljivostim pa je financiranje tudi na drugorazrednem trgu delovalo v razmerah naraščajočih cen

nepremičnin. Cene nepremičnin v ZDA so od sredine devetdesetih let izkazovale eksponenten trend rasti in so do vrhunca leta 2006 zrasle skoraj za 200 % (Baker, 2007).

Leta 2006 so v ZDA cene nepremičnin začele padati. Allen in Carletti (2008) vrednotenje premoženja po tržnih cenah (angl. *mark to market*) namesto po historičnih vidita kot dejavnik okužbe s finančno krizo. Zgodilo se je, da je lahko vrednost nepremičnine padla pod vrednost posojila in posojilojemalci niso več želeli odplačevati dolga, zato so raje odstopili od pogodb. Dodatna ponudba nepremičnin, ki je izvirala iz teh predčasnih odstopov, je povzročila še večji pritisk na znižanje cen nepremičnin. Posledično je nastal proces, ki je vodil k skokovitemu porastu zamud in neplačil pri servisiranju posojil. V letu 2007 se je rekordno povečal delež neplačil v segmentu drugorazrednih nepremičninskih posojil, ki je postavil pod vprašaj dejansko vrednost iz njih izvedenih finančnih instrumentov (Rant, 2008).

Konec poletja 2007 se je zato močno zmanjšala likvidnost na medbančnem trgu, kar je mogoče pripisati dvema vzrokoma. Prvič, banke, ki so se zavedale svoje izpostavljenosti trgu drugorazrednih posojil, so v pričakovanju prihodnjih izgub začele oblikovati previdnostne rezerve likvidnosti. Drugič, banke, ki so imele presežke likvidnosti in bi jih v normalnih razmerah naložile na medbančni trg, zaradi asimetrije informacij niso bile pripravljene posojati denarja (Rant, 2008).

Hipotekarna banka Northern Rock je med leti 1997 in 1999 delovala izključno kot posojilodajalec fizičnim osebam. Po letu 1999 je razširila poslovni model. Konec leta 2006 so kar 89,2 % sredstev obsegale stanovanjske hipoteke. Banka je imela visoko stopnjo rasti, in sicer je njena bilančna vsota leta 1998 znašala 17,4 milijarde funtov, tik pred težavami pa kar 113,5 milijarde funtov. Ob tako visoki rasti banke obstaja sum, da ima sredstva slabše kvalitete, vendar takrat pri Northern Rock ni bilo videti, da bi bilo tako. Northern Rock je imela na prvi pogled visoko kvalitetna sredstva. Strokovnjaki so celo trdili, da je največja tragedija ravno v njeni kakovostni aktivi, ki je bila celo daleč pred drugimi bankami (The run on the Rock, 2008).

Če si pogledamo še pasivno stran bilance, banke večinoma dobijo sredstva preko depozitov, vendar s tem Northern Rock ne bi mogla dosegati takšnih rezultatov. Banka je velik del sredstev dobila na medbančnih finančnih trgih, s posojili bank in drugih finančnih institucij. Zaradi tega je bila močno izpostavljena tveganju refinanciranja in s tem finančni krizi. Obe banki, tako Northern Rock kot tudi Lehman Brothers, sta delovali po načelu »ustvari in posreduj« (angl. *originate and distribute*). Kar pomeni, da banka ne obdrži posojil do njihovega dospelja, ampak jih proda naprej investitorjem. Gre za proces listinjenja oziroma sekuritizacije, ki se je izkazal za velik problem sedanje finančne krize (The run on the Rock, 2008).

Proti koncu poletja 2008 se je začela globalna finančna kriza intenzivneje poglobljati. Proces zmanjševanja finančnega vzvoda je namreč prišel do točke, ko so zaradi izgub postale

ogrožene sistemsko pomembne institucije. Za prelomni dogodek je mogoče označiti propad investicijske banke Lehman Brothers¹, ki je zaradi velikih izgub iskala najprej dokapitalizacijo, nato pa kupca, a pri tem ni bila uspešna. Ko so pogajanja o prevzemu banke dokončno propadla, država pa ji ni bila pripravljena pomagati, ji ni preostalo drugega, kot da poda vlogo za stečaj. Lehman Brothers je bila sistemsko pomembna banka, ki je stala za izdajami številnih vrednostnih papirjev, povezanih z ameriškim trgom nepremičninskih posojil. Stečaj je imel takojšnje posledice, saj mu je približno v tednu dni sledil val prevzemov, nacionalizacij in preoblikovanj finančnih institucij ter izrednih ukrepov za zagotavljanje stabilnosti finančnega sistema (Rant, 2008).

2 NOVE REGULATIVE LIKVIDNOSTNEGA TVEGANJA

Globalna in finančna kriza, ki se je torej začela že sredi leta 2007, je mnogim bankam in drugim finančnim institucijam povzročila velike težave pri upravljanju njihove likvidnostne pozicije. Mnoge dobro kapitalizirane banke izgub namreč niso utrpele zaradi pomanjkanja kapitala, temveč zaradi pomanjkanja likvidnosti. Ob pojavu kreditnega krča (angl. *credit crunch*) finančne institucije niso mogle izdati kratkoročnih papirjev ali pridobiti posojil, kar je vodilo do nelikvidnosti (Levinson, 2010). Kriza je spet pokazala, kako je pomembna likvidnost za delovanje finančnih trgov in bančnega sektorja. Pred krizo so bili trgi sredstev živahni in financiranje je bilo takoj na voljo po nizki ceni. Preobrat v tržnih razmerah je pokazal, kako hitro lahko likvidnost izhlapi in da nelikvidnost traja dlje časa (Jursinovič et al. 2012, str. 20).

Težave nekaterih bank so posledica spodrseljajev osnovnih načel obvladovanja likvidnostnega tveganja. V odgovor, kot temelj svojega likvidnostnega okvira, je Baselski odbor za bančni nadzor (angl. *Basel Committee on Banking Supervision – BCBS*) v letu 2008 objavil Načela za zdravo ravnanje likvidnostnega tveganja in nadzor (angl. *Principles for Sound Liquidity Risk Management and Supervision*, na kratko *Sound Principles*). Ta načela podajajo natančne smernice za upravljanje s tveganji in za nadzor financiranja likvidnostnega tveganja in naj bi pomagala pri spodbujanju boljšega upravljanja s tveganji na tem kritičnem področju, vendar le, če jih banke in nadzorniki dosledno izvajajo (Basel Committee on Banking supervision, 2008).

2.1 Nove regulative likvidnosti v okviru Basla III

Predhodnik Basla III je kapitalski okvir Basel II, ki pa ne vsebuje standardov likvidnosti, čeprav prepozna, da bančne kapitalske pozicije, še predvsem v času krize, vplivajo na sposobnost pridobivanja likvidnosti. Basel II zahteva od bank, da potrebno količino kapitala

¹ Že pred propadom banke Lehman Brothers so ZDA nacionalizirale Fannie Mae in Freddie Mac, državno sponzorirani zasebni podjetji, ki stojita za več kot 50 % vseh nepremičninskih posojil v ZDA, zaradi nepredvidenih posledic, ki bi jih njun propad imel za stabilnost trga nepremičninskih posojil in posledično za ameriško gospodarstvo.

ocenijo v kontekstu svojega likvidnostnega profila in likvidnosti trgov, na katerih poslujejo, ne daje pa eksplicitnih zahtev glede likvidnosti same (Caruana & Narain, 2008).

Baselski odbor je decembra 2010 v okviru Basla III objavil Mednarodni okvir za merjenje likvidnostnega tveganja, standardi in spremljanje (angl. *International framework for liquidity measurement, standards and monitoring*). V njem sta oblikovana dva minimalna standarda za financiranje likvidnosti, in sicer **količnik likvidnostnega kritja** (angl. *liquidity coverage ratio* – LCR, v nadaljevanju LCR) in **količnik neto stabilnih virov financiranja** (angl. *net stable funding ratio* – NSFR, v nadaljevanju NSFR) (Basel Committee on Banking Supervision, 2010a, str. 3). Ta standarda sta bila razvita, da bi se dosegla dva ločena, vendar komplementarna cilja. Prvi cilj, ki je predstavljen v kazalcu LCR, je zagotovitev odpornosti bank na likvidnostno tveganje v zelo kratkem stresnem časovnem obdobju do 30 dni. Drugi cilj, ki ga bodo banke dosegale z izpolnjevanjem kazalca NSFR, pa je odpornost bank na likvidnostno tveganje v daljšem časovnem obdobju, letu dni (Moody's analytics, 2012).

2.1.1 Količnik likvidnostnega kritja (LCR)

Iz enačbe (1) je razvidno, da je LCR razmerje med zalogo visoko kvalitetnih likvidnih sredstev in pričakovanimi skupnimi neto denarnimi odlivi v obdobju naslednjih 30 dni ob predvideni stresni situaciji (European Central Bank, 2011). Cilj tega kazalca je zagotoviti, da bodo banke vzdrževale zadosten obseg visoko kvalitetnih razpoložljivih likvidnih sredstev, ki jih bodo lahko spremenile v gotovino z malo ali nič izgube vrednosti za pokrivanje neto kumulativnih denarnih odlivov (Doles, 2012).

$$LCR = \frac{\text{zaloge visoko kvalitetnih likvidnih sredstev}}{\text{skupaj neto denarni odlivi za naslednjih 30 dni}} \geq 100 \% \quad (1)$$

Najprej v nadaljevanju predstavljam števec enačbe (1), to so zaloge visoko kvalitetnih likvidnih sredstev. Sredstva se štejejo za visoko kvalitetna likvidna sredstva, če jih je možno zlahka in takoj zamenjati za gotovino z malo ali brez izgube vrednosti (Basel Committee on Banking Supervision, 2010a, str. 5).

Značilnosti visoko kvalitetnih likvidnih sredstev so razdeljene na temeljne značilnosti in značilnosti, povezane s trgom (Basel Committee on Banking Supervision, 2010a, str. 5; Kos & Kosić, 2010, str. 47):

- temeljne značilnosti so:
 - nizko kreditno in tržno tveganje;
 - enostavnost in gotovost vrednotenja;
 - nizka korelacija z bolj tveganimi naložbami: sredstva, ki jih izdajo finančne institucije, bodo v času finančne krize verjetno nelikvidna, zato se dolžniški vrednostni papirji, ki jih izdajajo banke, zavarovalna in investicijska podjetja, ne vključujejo v izračun tudi v primeru zavarovanja s prvovrstno garancijo;

- kotirajo na razvitih in priznanih borzah: večja transparentnost;
- značilnosti, povezane s trgom, so sledeče:
 - aktivno in obsežno trgovanje: sredstva morajo imeti aktivno končno prodajo ali ponovno odkupno pogodbo (repo) trgov v vsakem trenutku (kar pomeni, da imamo veliko število udeležencev na trgu in visok obseg trgovanja). Potrebni bi bili zgodovinski dokazi širine trga (angl. *market breadth*) in globine trga (angl. *market depth*);
 - prisotnost tržnih udeležencev (angl. *market makers*): kotacije bodo verjetno na voljo za nakup in/ali prodajo visoko kvalitetnih likvidnih sredstev;
 - nizka tržna koncentracija: diverzifikacija prodajalcev in kupcev;
 - prvovrstne naložbe (angl. *flight to quality*): pomeni selitev sredstev iz bolj tveganih naložb v najbolj varne.

Ena izmed pglavitnih lastnosti visoko kvalitetnih likvidnih sredstev je njihova sposobnost generirati likvidnost tudi v zelo stresnih obdobjih (pod pogoji idiosinkratičnega in tržnega stresnega scenarija). Čeprav poskušajo banke tudi manj likvidne naložbe pretvoriti v likvidne, bi v času krize to pomenilo prodajo teh sredstev z diskontom. Prodaja z diskontom pa lahko povzroči dodatno nezaupanje na trgu in izgube drugih bank pri vrednotenju teh sredstev. Pomembno je, da banke testirajo vsaj del likvidnih sredstev in jih pretvarjajo v likvidna sredstva na trgu (na primer: sklepanje repo poslov oziroma kot prodaja na trgu) (Raghavendra, 2011).

Zaloge visoko kvalitetnih likvidnih sredstev zajemajo sredstva z značilnostmi, opisanimi zgoraj. Sredstva, ki se vključujejo v zaloge visoko kvalitetnih likvidnih sredstev, so razdeljena na dve ravni, to so sredstva »raven 1« in sredstva »raven 2«. Sredstva, ki bodo vključena v obeh kategorijah, so tista, ki jih ima banka na prvi dan v obdobju stresa. Sredstva se v raven 1 vključijo brez omejitev torej v celoti, medtem ko sredstva ravni 2 lahko obsegajo največ 40 % zalog (Deloitte, 2011).

Sredstva ravni 1 lahko zajemajo neomejen delež v združenju sredstev obeh ravni, se vodijo po tržni vrednosti in niso predmet odbitka pod LCR. Vendar pa lahko nacionalni nadzorniki zahtevajo odbitke za raven 1 po vrednotenju vrednostnih papirjev na osnovi drugih stvari, njihovega trajanja, kreditnega in likvidnostnega tveganja ter tipičnih repo odbitkov (Basel Committee on Banking Supervision, 2010a, str. 8).

Sredstva ravni 1 so omejena na (Linklaters, 2011):

- denar;
- rezerve centralnih bank do te mere, da so lahko te rezerve črpane v času stresa²;

² Lokalni nadzorniki bi morali razpravljati in se strinjati s pristojno centralno banko, v kolikšni meri naj rezerva centralnih bank všteta stanje likvidnih sredstev, to je, v kolikšni meri se rezerve lahko črpajo v času stresa.

- tržne vrednostne papirje ali terjatve, za katere jamčijo države, centralne banke, osebe javnega sektorja, Banka za mednarodne poravnave, Mednarodni denarni sklad, Evropska komisija ali multilateralni razvoj bank in izpolnjevanje vseh naslednjih pogojev:
 - dodeljena utež tveganja 0 %, na podlagi standardiziranega pristopa v Baslu II;
 - trgovanje v velikih, globokih in aktivnih repo ali denarnih trgih z nizko stopnjo koncentracije;
 - dokazan zapis kot zanesljiv vir likvidnosti na trgih (repo ali prodaja), tudi v času stresnih tržnih pogojev;
 - ni obveznost za finančne institucije ali katere koli od njenih povezanih podjetij;
- brez 0 % tveganju prilagojenih vladnih, državnih ali centralno bančnih dolžniških vrednostnih papirjev, izdanih v domači valuti, preko vlade ali centralne banke v državi;
- brez 0 % tveganju prilagojenih vladnih, državnih ali centralno bančnih dolžniških vrednostnih papirjev, izdanih v tuji valuti, do te mere, da se višina tega dolga ujema s potrebo valute poslovanja banke v tej pristojnosti.

Sredstva ravni 2 se lahko vključijo v zaloge likvidnih sredstev ob upoštevanju zahteve, da se omejijo na 40 % celotne zaloge visoko kvalitetnih likvidnih sredstev po uporabi odbitkov. Portfelj sredstev ravni 2, ki jih imajo katere koli institucije, je treba dobro diverzificirati glede na vrsto sredstev, vrsto izdajatelja (gospodarski sektor, v katerem sodeluje) in posebne nasprotne stranke ali izdajatelje. Najmanj 15-odstotni odbitek se uporablja za tekočo tržno vrednost vsakega sredstva ravni 2 v zalogi (Schmitz, 2011).

Sredstva ravni 2 so omejena na (Basel Committee on Banking Supervision, 2010a, str. 9-10):

- tržne vrednostne papirje, ki predstavljajo terjatve, za katere jamčijo države, centralne banke, osebe javnega sektorja ali mednarodne razvojne banke, ki izpolnjujejo vse od naslednjih pogojev:
 - dodeljena utež tveganja 20 % po standardiziranem pristopu za kreditno tveganje v Baslu II;
 - s katerimi se trguje v velikih, globokih in aktivnih repo ali denarnih trgih z nizko stopnjo koncentracije;
 - dokazan zapis kot zanesljiv vir likvidnosti na trgih (repo ali prodaja), tudi v času izjemnih tržnih pogojev (to je najvišji padec cen ali povečanje odbitka nad 30 dnevnim obdobjem, v ustreznem obdobju znatnega stresa likvidnosti, ki ne presega 10 %);
 - ni obveznost za finančne institucije ali katero koli od pravnih oseb, povezanih z njo;
- podjetniške obveznice (angl. *corporate bonds*) in krite obveznice (angl. *covered bonds*), ki izpolnjujejo vse od naslednjih pogojev:
 - niso izdane s strani finančne institucije ali katere koli od njenih pravnih oseb (v primeru podjetniških obveznic);
 - niso izdane s strani banke same ali katere koli od njenih povezanih pravnih oseb (v primeru krite obveznice);

- sredstva imajo bonitetno oceno od priznane zunanje bonitetne agencije (angl. *external credit assessment institution* – ECAI) najmanj AA³ ali nimajo bonitetne ocene priznane zunanje bonitetne agencije in so notranje ocene, da imajo verjetnost neplačila, ki ustreza bonitetni oceni najmanj AA–;
- trgovanje v velikih, globokih in aktivnih repo ali denarnih trgih z nizko stopnjo koncentracije;
- dokazan zapis kot zanesljiv vir likvidnosti na trgih (repo ali prodaja), tudi v času izjemnih razmer na trgu (to je najvišji padec cen ali povečanje odbitka nad 30 dnevnim obdobjem, v ustreznem obdobju znatnega stresa likvidnosti, ki ne presega 10 %).

Sedaj pa predstavljam še imenovalce enačbe (1), kamor spadajo skupaj neto denarni odlivi. Skupaj neto denarni odlivi se izračunajo kot razlika med skupaj pričakovanimi denarnimi odlivi in prilivi (preostala zapadlost do 30 dni). Skupaj pričakovani denarni odlivi so izračunani kot različne kategorije ali vrste neporavnanih obveznosti in zunajbilančnih obveznosti, pomnožene s stopnjami pričakovanega odtoka ali črpanja (Raghavendra, 2011).

Pod denarne odlive spada odtekanje depozitov na drobno, ki so opredeljeni kot depoziti posameznika, fizične osebe; depoziti pravnih oseb, to so samostojni podjetniki, ali njegovi partnerji, ki so vključeni v kategorijo depozitov na debelo; depoziti na drobno, ki so predmet LCR, so vpogledne in vezane vloge. Pod denarne odlive se vključuje tudi odtekanje nezavarovanega financiranja na debelo, kot predmet LCR so opredeljeni odlivi s tistimi obveznostmi in splošnimi obveznostmi, ki so nastale pri pravnih osebah, samostojnih podjetnikih in s partnerstvi in niso zavarovane. Pod denarne odlive spada tudi zavarovano financiranje, kot predmet LCR vsebuje tiste obveznosti in splošne obveznosti, ki so zavarovane s pravnimi pravicami za posebej določena sredstva v lasti posojilodajalne institucije v primeru stečaja, plačilne nesposobnosti, likvidacije ali resolucije. Pod denarne odlive spadajo še druge dodatne zahteve (Raghavendra, 2011).

Skupni pričakovani denarni prilivi se izračunajo kot različne neporavnane vrste pogodbenih terjatev pomnožene s stopnjami, od katerih se pričakuje, da bodo pritekale v okviru scenarija izjemnih situacij do zgornje meje 75 % vseh pričakovanih denarnih odlivov. To zahteva, da bodo morale banka vzdrževati količino zalog likvidnih sredstev, ki ni manjša od 25 % odlivov. Pod denarne prilive se štejejo povratni repo posli in izposojanje vrednostnih papirjev, kreditne linije, drugi prilivi s strani nasprotne stranke in drugi denarni pritoki (Linklaters, 2011). V prilogi 1 je tabela, kjer so nazorno prikazane predpostavke za standard LCR.

³ V primeru delnih ocen je treba ustrezno oceno določiti v skladu z metodo, ki se uporablja v standardiziranem pristopu za kreditno tveganje v Baslu II.

2.1.2 Količnik neto stabilnih virov financiranja (NSFR)

Količnik neto stabilnih virov financiranja je bil razvit za spodbujanje srednje- in dolgoročnega financiranja. Njegov izračun pomeni minimalni sprejemljivi znesek stabilnega financiranja, ki je zasnovan na likvidnostnih značilnostih banke, njenih sredstvih in dejavnostih skozi časovno obdobje do 1 leta. Ta standard si prizadeva za večji nadzor nad neusklajenimi zapadlostmi. Neusklajeno kratkoročno financiranje skuša pripeljati k bolj stabilnemu dolgoročnemu financiranju sredstev in poslovnih dejavnosti. NSFR želi omejiti preveliko odvisnost bank od financiranja na debelo (angl. *wholesale*) v času presežne likvidnosti na trgu in spodbujati boljšo oceno bilančnih in zunajbilančnih postavk (Basel Committee on Banking Supervision, 2010a, str. 25).

$$NSFR = \frac{\text{razpoložljivo stanje stabilnega financiranja}}{\text{potrebno stanje stabilnega financiranja}} > 100 \% \quad (2)$$

Iz enačbe (2) je razvidno, da je NSFR opredeljen kot količnik razpoložljivega stanja stabilnega financiranja in potrebnega stanja stabilnega financiranja. To razmerje mora biti večje od 100 %. Pri izračunu višine sredstev, ki jih je treba podpreti s stabilnim financiranjem, metodologija vključuje potrebne količine stabilnega financiranja za vsa nelikvidna sredstva in vrednostne papirje, ne glede na računovodsko obravnavo. Dodatni stabilni viri financiranja so potrebni tudi za podporo vsaj majhnega dela potencialnega poziva likvidnosti, ki izhajajo iz zunajbilančnih in prevzetih obveznosti (Basel Committee on Banking Supervision, 2010a, str. 25).

Števec enačbe (2), torej razpoložljivo stabilno financiranje (angl. *available stable funding – ASF*) je opredeljeno kot skupni znesek banke (Kunghehian, 2011):

- kapitala;
- prednostnih delnic z zapadlostjo enako ali večjo od enega leta;
- obveznosti z učinkovito dospelostjo enega leta ali več;
- delež vlog, ki niso zapadle, oziroma vezani depoziti z zapadlostjo manj kot eno leto, od njih se pričakuje, da ostanejo v instituciji za daljše obdobje v primeru stresa;
- del sredstev na debelo z zapadlostjo manj kot eno leto, za katera se pričakuje, da ostanejo pri instituciji za daljše obdobje v primeru stresa.

Sledi opredelitev sredstev potrebnega stabilnega financiranja (angl. *required stable funding – RSF*, v nadaljevanju RSF) in zunajbilančnih izpostavljenosti. Znesek potrebnega stabilnega financiranja, ki ga zahtevajo nadzorniki, je treba meriti z uporabo nadzornikovih predpostavk o širših značilnostih ter profilov sredstev likvidnostnega tveganja institucije in zunajbilančnih izpostavljenosti in drugih izbranih dejavnosti (Basel Committee on Banking Supervision, 2010a, str. 28). Faktor RSF je odstotek, ki se uporablja in je določen za poročanje vrednosti vsakega sredstva ali zunajbilančne izpostavljenosti, je znesek postavke, za katero nadzorniki

menijo, da jo je treba podpreti s stabilnim financiranjem (The Net Stable Funding Ratio (NSFR), 2012).

Zunajbilančne izpostavljenosti: veliko potencialnih zunajbilančnih likvidnostnih izpostavljenosti zahteva malo neposrednih ali takojšnih sredstev, lahko pa privedejo do večje likvidnostne obremenitve na trgu še posebej v času stresa (Institute of International Finance, 2010). Za boljšo predstavbo je v prilogi 2 tabela, ki prikazuje predpostavke količnika NSFR.

2.1.3 Implementacija novih kazalcev likvidnosti LCR in NSFR

Odbor spremlja posledice teh standardov za finančne trge, odobritve posojil in gospodarsko rast, ki bo obravnavala neželene posledice, kot je potrebno. Za reševanje nenamernih posledic je odbor pripravljen narediti popravke za posamezne sestavne dele standardov, če se to izkaže za potrebno v luči analiz in podatkov, zbranih v opazovanem obdobju. Morebitne spremembe bo treba popraviti do sredine leta 2013 za LCR in do sredine leta 2016 za NSFR (Institute for International Finance, 2010).

Iz Tabele 1 je razvidno, da se je za kazalnik LCR začelo obdobje spremljanja 1. 1. 2011, izpolnjevanje pa ga bo treba do 1. 1. 2015. Za kazalnik NSFR pa se je začelo obdobje spremljanja 1. 1. 2012 in ga bo treba izpolnjevati do 1. 1. 2018. Do takrat imajo banke čas in možnost, da prilagodijo svoje notranje politike in postopke upravljanja likvidnih naložb (Moody's analytics, 2012).

Tabela 1: Časovni okvir implementacije kazalcev likvidnosti LCR in NSFR

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
LCR	spremljanje				izpolnjevanje			
NSFR		spremljanje						izpolnjevanje

Vir: Moody's analytics, Basel III New Capital and Liquidity Standards – FAQs, 2012, str. 5.

2.1.4 Orodja za spremljanje

Poleg meritev LCR in NSFR, ki se uporabljata kot standarda, so v Baslu III opisane tudi meritve, ki se uporabljajo kot orodja za spremljanje. Te meritve zajemajo določene podatke o denarnih tokovih banke, strukturi bilance stanja, razpoložljivem neoviranem zavarovanju in nekaterih kazalnikih na trgu (Basel Committee on Banking Supervision, 2010a, str. 31).

Te meritve, skupaj s standardoma LCR in NSFR, zagotavljajo temelj informacij za pomoč nadzornikom pri ocenjevanju likvidnostnega tveganja v banki. Poleg tega morajo nadzorniki dopolniti ta okvir, prilagojen s pomočjo dodatnih orodij in meritev, da bi zajeli elemente likvidnostnega tveganja, značilne za njihove pristojnosti. Z uporabo teh meritev, naj bi

nadzorniki ukrepali, ko se morebitne težave likvidnosti signalizirajo z negativnim trendom v meritvah, ali ko se ugotovi slabši likvidnostni položaj, ali ko rezultat merjenja opredeljuje trenutni ali potencialni likvidnostni problem (Basel Committee on Banking Supervision, 2010a, str. 31).

Pod orodja za spremljanje, ki jih v nadaljevanju opisujem spadajo naslednje meritve: neujemanje pogodbenih zapadlosti, koncentracija financiranja, prosta neobremenjena sredstva, LCR po pomembnih valutah in tržna orodja spremljanja likvidnosti. Neujemanje pogodbenih zapadlosti, opredeljuje razliko med pogodbenimi prilivi in odlivi. Za to merjenje se uporabljajo časovni pasovi, to so pasovi, ki razporejajo neujemanje pogodbenih zapadlosti glede na določen čas (na primer 7 dni, 14 dni, 1, 2, 3, 6, 9 mesecev). Ta razlika v zapadlosti kaže, kolikšna bi bila likvidnost, ki bi jo banka potencialno morala dvigniti v vsakem od teh časovnih pasov, če bi do vseh odlivov prišlo v najkrajšem možnem času. Koncentracija financiranja pomeni meritev, namenjeno za opredelitev tistih virov financiranja na debelo, ki so tako pomembni, da bi umik teh sredstev sprožil likvidnostne težave. Meritev tako spodbuja diverzifikacijo virov financiranja. Prosta neobremenjena sredstva zajemajo podatke o količini in glavnih lastnostih, vključno z imenom države in valute bančnih prostih neobremenjenih sredstev. Ta sredstva imajo potencial, ki se uporablja kot kolateral za zbiranje dodatnega zavarovanega financiranja na sekundarnih trgih in kot taka so lahko dodatni vir likvidnosti za banke. LCR po pomembnih valutah; čeprav morajo biti standardi izpolnjeni v eni sami valuti, da se bolje zajame morebitne devizne neusklajenosti, bi morale banke in nadzorniki spremljati tudi LCR po pomembnih valutah. To bi omogočilo bankam in nadzornikom spremljanje morebitnih težav z valutno neusklajenostjo, ki lahko nastanejo. Tržna orodja spremljanja likvidnosti pomagajo pri pridobivanju uporabnih podatkov za tržne cene sredstev, za dostopnost likvidnih sredstev, za razsežnost kreditne zamenjave (angl. *credit default swap*), za cene kapitala in podobno (Basel Committee on Banking Supervision, 2010a, str. 31-37; Doles, 2012).

3 ANALIZA NOVIH REGULATIV LIKVIDNOSTI

Cilj novih likvidnostnih regulativ je izboljšati sposobnost bančnega sektorja, da absorbira šoke, ki izhajajo iz finančnih in gospodarskih stresov, ter tako zmanjša tveganje prelitja krize iz finančnega sektorja v realno gospodarstvo (Doles, 2012). Različni avtorji imajo različna mnenja glede izpolnjevanja likvidnostnih predpisov v Baslu III. V nadaljevanju opisujem, kakšne so ocene implementacije in kakšni so vplivi novih standardov.

3.1 Ocene implementacije regulatornih kazalnikov LCR in NSFR

Baselski odbor za bančni nadzor je izvedel kvantitativno študijo učinkov (angl. *quantitative impact study* – QIS, v nadaljevanju QIS) predvidenih bodočih sprememb ureditve na poslovanje bank. Sodelovalo je 263 bank, pri čemer so bile banke razdeljene v dve skupini. Skupina 1 (94 bank) vključuje banke, katerih obseg temeljnega kapitala presega 3 milijarde

evrov, banke, ki imajo širok nabor dejavnosti, ter banke, ki so mednarodno aktivne; skupina 2 (169 bank) vključuje banke, ki se ne uvrščajo v skupino 1. Implementacijo Basla III so ocenjevali po stanju na dan 31. 12. 2009 ter praviloma niso upoštevali morebitnih prehodnih obdobj ali opustitev (Committee of European Banking Supervisors, 2010).

169 bank skupine 1 in skupine 2 je zagotovilo zadostne podatke, ki so bili zahtevani za izračun LCR po končnih pravilih (decembra 2010). Rezultati so pokazali, da v okviru novih likvidnostnih standardov količnik LCR v povprečju znaša 83 % za banke iz skupine 1 in 98 % za banke iz skupine 2. V tem vzorcu QIS je 46 % bank doseglo ali preseгло minimalne zahteve LCR. Za banke v tem primeru rezultati QIS kažejo pomanjkanje likvidnih sredstev v višini 1,73 bilijona evrov ob koncu leta 2009. Te številke odražajo skupni primanjkljaj za banke, ki so pod zahtevo 100 %, in ne odraža presežka likvidnih sredstev pri bankah, ki presegajo zahtevo 100 %. Banke ki so pod zahtevanim minimumom, morajo do leta 2015 doseči standard z zmanjševanjem poslovnih dejavnosti nazaj, ki pa so najbolj občutljive v kratkoročnem nezanemarljivem likvidnostnem šoku, ali s podaljševanjem trajanja njihovega financiranja preko 30 dni. Banke lahko tudi povečajo svoj delež likvidnih sredstev (Committee of European Banking Supervisors, 2010).

Za izračun NSFR po končnih pravilih (decembra 2010) je 166 bank skupine 1 in skupine 2 zagotovilo zadostne podatke. Rezultati so pokazali, da povprečni NSFR znaša 93 % za banke iz skupine 1 in 103 % za banke iz skupine 2. Od teh bank jih 43 % dosega ali presega minimalne zahteve NSFR, 67 % od njih jih ima NSFR 85 % ali več. Za banke v tem primeru rezultati QIS kažejo primanjkljaj stabilnih virov financiranja v višini 2,89 bilijona evrov konec leta 2009. Te številke odražajo skupni primanjkljaj za banke, ki so pod zahtevo 100 % NSFR in ne odražajo presežka stabilnih virov financiranja pri bankah nad zahtevo 100 %. Banke, ki so pod zahtevanim minimumom, morajo do leta 2018 standard izpolnjevati. Da to storijo, lahko sprejmejo več ukrepov, vključno s podaljševanjem terminov njihovih financiranj, zmanjševanje neusklajene zapadlosti, ali zmanjševati aktivnosti za nazaj, ki so najbolj občutljive na likvidnostno tveganje v času stresa (Committee of European Banking Supervisors, 2010).

Zdaj pa si pogledajmo še rezultate, ki so bili objavljeni aprila 2012, po stanju na dan 30. junija 2011. Sodelovale so 103 banke skupine 1 in 102 banki skupine 2. Rezultati so pokazali, da povprečni LCR bank skupine 1 znaša 90 %, povprečje bank skupine 2 pa je 83 %. Skupni LCR-primanjkljaj znaša 1,76 bilijona evrov. Če si pogledamo še NSFR, je povprečje 94 % tako za banke skupine 1 kot tudi za skupino 2. Skupni primanjkljaj stabilnih virov financiranja je 2,78 bilijona evrov (Basel Committee on Banking Supervision, 2012).

3.2 Vplivi implementacije LCR in NSFR

Ostrejše spremembe v zakonodaji prinašajo tudi pozitivne vidike, predvsem možnost zmanjšanja pogostosti in resnosti prihodnjih finančnih kriz. Z vzdrževanjem visoko

kvalitetnih likvidnih naložb in z usklajenimi zapadlostmi naložb in obveznosti se bosta okrepila likvidnostna pozicija bank in pregled nad nadzornimi procesi. Naslednji pozitivni vidik pri izračunavanju in izpolnjevanju novih likvidnostnih kazalcev LCR in NSFR bo možnost primerjave med bankami in sledenje spremembam v času (časovna vrsta). Likvidnostna kazalca pomenita nov standard, primerljiv med bankami na mednarodni ravni, sedaj ima namreč vsaka država drugačne kazalce oz. metodologije merjenja in spremljanja likvidnostnega tveganja v bankah, kar ne omogoča primerjave na mednarodni ravni (Kos & Kosić, 2010, str. 48). Preston (2010) pravi, da sprejetje Basla III v Združenih državah Baslu III daje verodostojnost in zagon, kar je prejšnjemu standardu Baslu II manjkalo. To je pomemben korak k izgradnji stabilnih bank, ki lahko prenašajo vrsto pretresov, ki so bili leta 2008 uničujoči.

Najpomembnejši pozitivni vpliv, ki se pričakuje kot posledica nove regulative, pa je povečano zaupanje na trgih. Iz trenutne gospodarsko-finančne krize je razvidno, da lahko zaupanje na trgu v trenutku izpuhti, zelo težko pa ga je povrniti nazaj (Kos & Kosić, 2010, str. 48–49). S strani strokovnih krogov je ocenjeno, da bo spremenjena zakonodaja pomembno vplivala na razvoj finančnih trgov v prihodnje. Finančni instrumenti bodo namreč glede na primernost oziroma njihovo vključevanje pri izračunu likvidnostnih kazalcev kategorizirani na likvidne in nelikvidne. Implementacija novih zakonskih zahtev bo favorizirala likvidna finančna sredstva in banke odvrčala od držanja manj likvidnih naložb. Pričakoval naj bi se padec donosnosti likvidnih naložb, kar bo povzročilo, da se bo razlika v donosu med likvidnimi in manj likvidnimi finančnimi sredstvi povečala (Smaghi, 2010).

Naslednji pomembni vidik je vpliv na strukturo virov glede na njihovo zapadlost. Imenovalci kazalnika LCR so namreč neto odlivi v obdobju 30 dni, zato bodo banke, ki se financirajo z viri daljših ročnosti, v ugodnejšem položaju. To lahko rezultira v zmanjšanju obsega kratkoročnih poslov na medbančnem trgu, porastu povpraševanja po virih daljših ročnosti in dvigu obrestnih mer z zapadlostjo nad 30 dni (bolj strma krivulja donosnosti) (Kos & Kosić, 2010, str. 49).

Sprejetje novih likvidnostnih standardov bi lahko povzročilo, da bodo banke zmanjšale kreditno aktivnost tako, da bodo držale več likvidnih sredstev (predvsem državnih vrednostnih papirjev). Banke bodo imele več likvidnih sredstev, katerih donosi bodo manjši in s tem bodo povzročile dodaten pritisk na profitabilnost bank, ki bodo želele del tega bremena prenesti na svoje komitente v obliki višjih obrestnih mer in provizij kot tudi strožjih pogojev odobravanja posojil. Vzpostaviti bo treba ravnovesje med varnostjo bančnega sistema in rastjo ekonomske aktivnosti (Kos & Kosić, 2010, str. 49; Ötcher-Robe & Pazarbasioglu, 2010).

Na podlagi LCR se pričakuje, da se bo z izpolnjevanjem te zahteve v EU dolgoročno doseglo povečanje letnega neto BDP za od 0,1 % do 0,5 %, ker se bo zmanjšala pričakovana pogostost sistemskih kriz (Evropska komisija, 2011).

Naval na likvidnost redko traja samo 30 dni, tako da večina regulatorjev priznava, da naredi količnik likvidnostnega kritja največ v smislu, da lahko banka preživi v obdobju stresa do 30. dneva s scenarijem izjemnih situacij. Med tem časom pa se centralna banka lahko odloči o likvidnostni pomoči (Goodhart & Perotti, 2012).

Goodhart in Wagner (2012) pravita, da Basel III ustvarja pomembne korake v smeri varnejšega finančnega sistema, vendar ne upošteva ključnega vidika sistemskega tveganja, to je pomanjkanje raznolikosti preko finančnih institucij. To pomanjkanje raznolikosti je zelo drago za družbo. Podobne ustanove bodo verjetno naleteli na probleme istočasno. To najverjetneje povzroči sistemske krize, kot je kriza, ki se je začela sredi leta 2007. Konec koncev niso pomembne napake s posameznimi bankami, ampak le s sistemskimi dogodki, kjer je velik del finančnega sistema pod hudim pritiskom. Ko se mnoge institucije soočajo s težavami, so možni regulativni ukrepi zelo omejeni in si regulatorji ne morejo privoščiti, da bi velikemu številu institucij spodletelo. Bolj homogen finančni sistem pomeni tudi, da so učinki kontaminacije verjetno bolj izraziti. To pa zato, ker prenehanje delovanja ene institucije poveča verjetnost, da tudi druge institucije delujejo pod stresom. Zaradi tega bodo učinki prelivanja med finančnimi institucijami večji.

3.3 Regulacija sistemskega likvidnostnega tveganja v povezavi s standardoma LCR in NSFR

Perotti in Suarez (2011) pravita, da se likvidnostni predlogi v Baslu III nanašajo na zahteve kvantitativne osnove, ki vsebujejo likvidnostno tveganje, kot tveganje eksternalij. Predlogi prevzemajo obliko večjih likvidnostnih blažilcev in fiksnih omejitev na velikost nestabilnega financiranja. V odsotnosti drugih orodij, ostaja cilj preprečiti sistemsko likvidnostno tveganje neizpolnjen.

Kratkoročno financiranje ima svoje prednosti, saj lahko hitro podpre rast kreditov preko BDP (zato ker se ponudba zavarovanih depozitov širi počasi) (Perotti & Suarez, 2011, str. 1). Vendar pa glede na omejene obveznosti kratkoročno financiranje ustvarja refinanciranje tveganja. Nenadni umiki lahko (Allen, Babus & Carletti, 2010):

- privedejo do preloma tekoče likvidnosti (angl. *liquidity runs*);
- so vzrok požarne prodaje (angl. *fire sales*), ki širi izgube;
- sprožijo tveganja eksternalij nasprotne stranke, ki so izpostavljene finančnim posrednikom.

Odločitev vsake banke o financiranju vpliva na ranljivost cene sredstev za tekočo likvidnost. Torej, tudi če posamezna banka upošteva lastno izpostavljenost, ne bo vračunala svojega prispevka k celotnemu sistemu stroškov. Vrednost razlike med neto zasebno vrednostjo in družbenimi stroški kratkoročnega financiranja zagotavlja, da se banke preveč zanašajo na kratkoročno financiranje (Perotti & Suarez, 2011, str. 2).

Perotti in Suarez v svoji analizi ugotavljata tudi bančne razlike o kakovostih kreditov. Ko se banke razlikujejo v zmogljivosti donosnega posojanja (to se odraža v oceni kreditne sposobnosti ali dostopu do kreditnih možnosti), enostavno dodata neki pavšalni davek na kratkoročno financiranje. Ta davek na kratkoročno financiranje izvaja učinkovito razporejanje. Cilj tega davka je enačenje zasebnih in družbenih stroškov financiranja. Intuicija je, da dajatve likvidnostnega tveganja omogočajo, da boljše banke posojajo več, brez zahtev, da bi jih bili regulatorji sposobni identificirati. NSFR, ki določa zgornjo mejo za kratkoročni dolg, zmanjša skupno likvidnostno tveganje, vendar prerazporedi likvidnostno tveganje neučinkovito preko bank. Banke z boljšimi kreditnimi možnostmi bodo omejene, medtem ko zmanjšanje sistemskega tveganja dejansko spodbuja banke z nizko kreditno sposobnostjo (za katere zahteva ni zavezujoča), da se razširijo (Perotti & Suarez, 2011, str. 3).

4 ZAKONODAJA V SLOVENIJI

Zakon o Banki Slovenije (Ur. l. RS, št. 72/2006-UPB1, 59/2011) v 13. členu določa, da je Banka Slovenije odgovorna za evidentiranje, zbiranje, obdelavo in izkazovanje podatkov ter informacij, vključno s statističnimi podatki in informacijami, ki se nanašajo na uresničevanje njenih nalog.

4.1 Minimalne zahteve izračunavanja ustrezne likvidnostne pozicije

Zakon o bančništvu (Ur. l. RS, št. 99/2010-UPB5 (52/2011 popr.), 9/2011-ZPlaSS-B, 35/2011, 59/2011, 85/2011) v 184. členu določa, da je likvidnostna pozicija predvidena potreba banke po likvidnih sredstvih, izražena kot razmerje med dejanskimi in potencialnimi viri likvidnosti ter dejansko in potencialno porabo likvidnostnih sredstev v istem obdobju. Banka mora v vsakem trenutku zagotavljati ustrezno likvidnostno pozicijo.

Banka izračunava likvidnostno pozicijo s **količnikom likvidnosti**, ki je razmerje med vsoto finančnih sredstev v domači in tuji valuti in vsoto virov sredstev v domači in tuji valuti, glede na preostalo zapadlost (Sklep o minimalnih zahtevah za zagotavljanje ustrezne likvidnostne pozicije bank in hranilnic, Ur. l. RS, št. 28/2007, 55/2007, 82/2007, 74/2011, 26/2012).

Banka mora razvrstiti finančna sredstva in vire sredstev po preostali zapadlosti v dva razreda, in sicer (Sklep o minimalnih zahtevah za zagotavljanje ustrezne likvidnostne pozicije bank in hranilnic, Ur. l. RS, št. 28/2007, 55/2007, 82/2007, 74/2011, 26/2012):

- prvi razred: finančna sredstva in viri sredstev s preostalo zapadlostjo do 30 dni;
- drugi razred: finančna sredstva in viri sredstev s preostalo zapadlostjo do 180 dni.

Banka mora dnevno izračunavati količnik likvidnosti za posamezni razred za pretekli delovni dan. Količnik prvega razreda (LK1) mora biti najmanj 1 (če je nižji, mora banka v poročilu o količnikih likvidnosti navesti razloge za nedoseganje). Količnik drugega razreda (LK2) pa je bolj informativnega značaja (Sklep o minimalnih zahtevah za zagotavljanje ustrezne

likvidnostne pozicije bank in hranilnic, Ur. l. RS, št. 28/2007, 55/2007, 82/2007, 74/2011, 26/2012).

V Tabeli 2 navajam količnik likvidnostnega tveganja, ki ga Banka Slovenije letno izračunava in objavlja v poročilih o finančni stabilnosti.

Tabela 2: Količnik likvidnosti prvega razreda – LK1

	2007	2008	2009	2010	2011
LK1	1,20	1,25	1,46	1,47	1,40

Iz Tabele 2 je razvidno, da se je povprečni LK1 od leta 2007 do leta 2010 povečeval, v letu 2011 pa je doživel rahel padec. Povprečni LK1 se je najbolj povečal glede na povprečje predhodnega leta v letu 2009, ko je znašal 1,46, to pomeni, da se je povečal za 0,22 glede na povprečje predhodnega leta. Na dvig količnika so vplivale operacije bank, povezane z izdajo obveznic SID⁴ banke, d. d., in zakladnih menic Republike Slovenije ter depozitov SID banke in države pri bankah (Banka Slovenije, 2010). Bančni sistem ohranja primerno raven likvidnosti, ki je ostala višja kot v obdobju pred začetkom gospodarsko finančne krize (Banka Slovenije, 2012b).

Banka upošteva finančna sredstva po naslednjih kriterijih (Sklep o minimalnih zahtevah za zagotavljanje ustrezne likvidnostne pozicije bank in hranilnic, Ur. l. RS, št. 28/2007, 55/2007, 82/2007, 74/2011, 26/2012):

- po preostali zapadlosti,
- če so finančna sredstva do dolžnika ocenjena in oslABLjena:
 - posamično, samo finančna sredstva do dolžnikov, za katere se ne pričakujejo težave pri poravnavanju obveznosti in ki poravnavajo svoje obveznosti ob zapadlosti oziroma z zamudo do 30 dni,
 - skupinsko, samo finančna sredstva do dolžnikov, ki izpolnjujejo pogoje za uvrstitev v skupino A in B po 13. členu Sklepa o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic,
- samo znesek finančnih sredstev, s katerim prosto razpolaga,
- od zunajbilančnih postavk se upoštevajo samo:
 - terminski posli,
 - pogodbeno najete kreditne linije ter nečrpani del najetih kreditov, oboje v višini 50 %.

V izračunu se ne sme upoštevati finančnih sredstev, ki jih mora imeti banka zaradi zagotavljanja likvidnih sredstev, potrebnih za izplačilo zajamčenih vlog.

⁴ SID – Slovenska izvozna in razvojna banka je bila kot Slovenska izvozna družba, d. d., Ljubljana, ustanovljena leta 1992 z namenom zavarovanja in financiranja izvoza slovenskih podjetij (Predstavitev SID banke).

Ne glede na preostalo zapadlost banka v oba razreda vključuje naslednja finančna sredstva (Sklep o minimalnih zahtevah za zagotavljanje ustrezne likvidnostne pozicije bank in hranilnic, Ur. l. RS, št. 28/2007, 55/2007, 82/2007, 74/2011, 26/2012):

- naložbe, ki izpolnjujejo kriterije primernosti finančnega premoženja za zavarovanje terjatev Eurosistema, ki so opredeljeni v sklepu Banke Slovenije, ki ureja splošna pravila izvajanja denarne politike;
- naložbe v druge tuje tržne dolžniške in lastniške vrednostne papirje in v domače tržne dolžniške vrednostne papirje, ki so uvrščeni v trgovanje na organiziranem trgu, kakor je določeno z direktivo 2004/39/ES Evropskega parlamenta in Sveta in je njihova bonitetna ocena oziroma dolgoročna bonitetna ocena izdajatelja najmanj BBB (Fitch ali Standard & Poor's) ali vsaj Baa2 (Mood's), če z njimi banke upravljajo same, če pa so jih prepustile v upravljanje drugi domači ali tuji banki, pa le v višini in rokih, ki jih za dostop do likvidnosti predvideva pogodba o upravljanju;
- naložbe v druge tuje serijske dolžniške vrednostne papirje, katerih tržna cena je dnevno razpoložljiva in je njihova bonitetna ocena in dolgoročna bonitetna ocena izdajatelja najmanj BBB ali vsaj Baa2. V kolikor je referenčna množica finančnih instrumentov sestavljena iz vrednostnih papirjev, mora biti boniteta vsakega najmanj BBB ali vsaj Baa2. Če ne obstaja dnevna tržna cena, morajo v tej točki navedeni vrednostni papirji imeti ameriško prodajno opcijo, ki imetniku daje pravico prodaje tega vrednostnega papirja kadarkoli do njegove zapadlosti, pri čemer je opcija lahko vključena v ta serijski dolžniški vrednostni papir in omogoča imetniku prodajo tega vrednostnega papirja njegovemu izdajatelju po vnaprej določeni izvršilni ceni, ali pa je opcija sklenjena posebej na ta serijski dolžniški vrednostni papir po vnaprej določeni izvršilni ceni, dolgoročna bonitetna ocena izdajatelja te opcije pa je najmanj BBB ali vsaj Baa2;
- naložbe v dolžniške vrednostne papirje Banke Slovenije;
- naložbe v depozite pri Banki Slovenije.

Banka upošteva vire sredstev po naslednjih kriterijih (Banka Slovenije, 2012a; Sklep o minimalnih zahtevah za zagotavljanje ustrezne likvidnostne pozicije bank in hranilnic, Ur. l. RS, št. 28/2007, 55/2007, 82/2007, 74/2011, 26/2012):

- po preostali zapadlosti;
- vpogledne vloge gospodinjstev in nefinančnih družb v prvem razredu se upoštevajo v višini 40 %;
- vpogledne vloge gospodinjstev in nefinančnih družb v drugem razredu se upoštevajo v višini 35 %;
- od zunajbilančnih postavk se upoštevajo:
 - terminski posli, odprti nekriti akreditivi, pogodbene odobrene kreditne linije bankam in nečrpani del odobrenih kreditov, ki ne izpolnjujejo kriterijev primernosti finančnega premoženja za zavarovanje terjatev Eurosistema, ki so opredeljeni v sklepu Banke Slovenije, ki ureja splošna pravila izvajanja denarne politike, vse v višini 100 %;

- pogodbeno odobrene kreditne linije komitentom, ki niso banke, razen kreditnih linij, odobrenih za kritje akreditivov, se upoštevajo v višini 20 %;
- izdane garancije, jamstva in stand by akreditivi, odobreni limiti za tekoče račune in kartice se upoštevajo po preostali zapadlosti v višini 5 %.

Poglejmo si še poročanje, ki ga morajo opraviti banke. Banka mora razviti ustrezen sistem in postopke za izračun in spremljanje likvidnostne pozicije zaradi izpolnjevanja količnikov likvidnosti. Banka mora za izpolnitev obveznosti Banki Slovenije predložiti poročila na obrazcu KL-1; obrazec je v prilogi 3. Dnevno poročilo o količnikih likvidnosti mora banka posredovati Banki Slovenije najpozneje naslednji dan do 12. ure za pretekli dan po elektronski pošti (Sklep o minimalnih zahtevah za zagotavljanje ustrezne likvidnostne pozicije bank in hranilnic, Ur. l. RS, št. 28/2007, 55/2007, 82/2007, 74/2011, 26/2012).

4.2 Likvidnostne rezerve

Likvidnostne rezerve so visoko likvidna sredstva, ki banki omogočajo poravnavanje zapadlih obveznosti v vnaprej opredeljenem krajšem časovnem obdobju izrednih likvidnostnih razmer (angl. *survival period*), ko običajni viri likvidnosti niso razpoložljivi oziroma ne zagotavljajo zadostne likvidnosti, ne da bi pri tem banka morala spremeniti svoj poslovni model. Banka mora vzdrževati ustrezno raven likvidnostnih rezerv v obliki denarja in drugih visoko likvidnih sredstev, ki so bremen prosta in banki na razpolago v vsakem trenutku. Pri določitvi obsega in sestave likvidnostnih rezerv mora upoštevati ostrino in značilnost scenarijev izjemnih situacij, opredeljeno časovno obdobje izrednih likvidnostnih razmer ter kakovost in likvidnost sredstev (Sklep o upravljanju s tveganji in izvajanju procesa ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala za banke in hranilnice, Ur. l. RS, št. 135/2006, 28/2007, 104/2007, 85/2010, 62/2011).

Svet ECB se je decembra leta 2011 odločil za dodatne ukrepe izboljšanja kreditne podpore za podporo bančnega posojanja in likvidnosti na denarnem trgu evrskega območja. Ker sistema obveznih rezerv ECB ni treba uporabiti za usmerjanje pogojev denarnega trga v enakem obsegu kot v običajnih okoliščinah, so znižali stopnjo obveznih rezerv z 2 % na 1 %, da bi tako izboljšali zagotavljanje likvidnosti nasprotnim strankam pri operacijah denarne politike Eurosistema. Nižja stopnja obveznih rezerv je začela veljati januarja 2012 (Uredba o uporabi obveznih rezerv, Ur. l. EU, št. 338/51).

SKLEP

Pojem regulacija se nanaša na pravila in standarde, ki usmerjajo delovanje bank, pri čemer je njihov pomemben cilj zagotoviti finančno stabilnost. Osnovna ideja uvedbe regulacije je, da so navali na banke in sistemske krize škodljivi in jih je zato treba preprečiti.

Banka je likvidna, če je sposobna pravočasno poravnati vse svoje obveznosti. S problemom likvidnosti se banke srečujejo na vseh področjih poslovanja, vsak njen posel ima specifičen vpliv na likvidnost. Gre za problem, ki je v bančnem poslovanju vedno aktualen, saj pomeni nujen pogoj, da banka lahko doseže zastavljene cilje. Premajhne likvidnostne rezerve pomenijo nevarnost, da banka ne bo zmožna pravočasno poravnati zapadlih obveznosti, na drugi strani pa vzdrževanje prevelikih likvidnostnih rezerv pomeni breme, kar zadeva dobičkonosnost poslovanja banke. Zato je v sodobnem bančništvu ena izmed pomembnejših nalog banke analizirati in postaviti ustrezne modele optimiranja likvidnosti z upoštevanjem specifičnosti posamezne banke.

Z namenom razumevanja problematike sem opisala tudi primer likvidnosti v bankah v povezavi s trenutno krizo. Globalna finančna kriza, ki se je začela že sredi leta 2007, je mnogim bankam in drugim finančnim institucijam povzročila velike težave pri upravljanju njihove likvidnostne pozicije. Mnoge dobro kapitalizirane banke izgub namreč niso utrpeli zaradi pomanjkanja kapitala, temveč zaradi pomanjkanja likvidnosti. Konec poletja 2007 se je močno zmanjšala likvidnost na medbančnih trgih, kar je mogoče pripisati dvema vzrokoma. Prvič, banke, ki so se zavedale svoje izpostavljenosti trgu drugorazrednih posojil, so v pričakovanju prihodnjih izgub začele oblikovati previdnostne rezerve likvidnosti. Drugič, banke, ki so imele presežke likvidnosti in bi jih v normalnih razmerah naložile na medbančni trg, zaradi asimetrije informacij niso bile pripravljene posojati denarja.

Skozi diplomsko delo sem opisala nov okvir za regulacijo likvidnosti. Leta 2010 je Baselski odbor za bančni nadzor izdal v okviru Basla III nove regulative za likvidnost v bankah. Oblikoval je dva minimalna standarda za financiranje likvidnosti, in sicer količnik likvidnostnega kritja – LCR in količnik neto stabilnih virov financiranja – NSFR. Ta standarda sta bila razvita, da bi se dosegla dva ločena, vendar komplementarna cilja. Prvi cilj, ki je predstavljen v kazalcu LCR, je zagotovitev odpornosti bank na likvidnostno tveganje v zelo kratkem stresnem časovnem obdobju do 30 dni. Drugi cilj, ki ga bodo banke dosegale z izpolnjevanjem kazalca NSFR, pa je odpornost bank na likvidnostno tveganje v daljšem časovnem obdobju, letu dni. Pozitivne spremembe, ki jih prinaša regulativa likvidnosti v okviru Basla III so predvsem možnost zmanjšanja pogostosti in resnosti prihodnjih finančnih kriz. Z vzdrževanjem visoko kvalitetnih likvidnih sredstev in z usklajenimi zapadlostmi naložb in obveznosti se bosta okrepila likvidnostna pozicija bank in pregled nad nadzornimi procesi. Pozitivni vidik pa je tudi pri izračunavanju in izpolnjevanju likvidnostnih kazalcev LCR in NSFR, saj bo dana možnost primerjave med bankami (tudi med različnimi državami) in tako sledenje spremembam v času.

V zadnjem delu ugotavljam, kako je z zakonom glede likvidnosti v Sloveniji. Banka mora razviti ustrezen sistem in postopke za izračun in spremljanje likvidnostne pozicije zaradi izpolnjevanja količnikov likvidnosti. Banke morajo dnevno poročati o količnikih likvidnosti Banki Slovenije. Svet ECB se je decembra lani odločil za dodatne ukrepe izboljšanja kreditne podpore za podporo bančnega posojanja in likvidnosti na denarnem trgu evrskega območja.

Znižal je stopnjo obveznih rezerv z 2 % na 1 %, da bi tako izboljšal zagotavljanje likvidnosti nasprotnim strankam pri operacijah denarne politike Eurosistema.

LITERATURA IN VIRI

1. Allen, F., Babus, A., & Carletti, E. (2010, julij). Financial connections and systemic risk. NBER Working Paper Series. Najdeno 25. julija 2012 na spletnem naslovu <http://nber.org/papers/w16177.pdf>
2. Allen, F., & Carletti, E. (2008, 24. junij). Should Financial Institutions Mark to Market?. Najdeno 4. avgusta 2012 na spletnem naslovu <http://finance.wharton.upenn.edu/~allennf/download/Vita/BankofFrance-MTM-24June08-final.pdf>
3. Aschafter, A. B., & Schuemann, T. (2008, marec). Understanding the Securitization of Subprime Mortgage Credit. *Federal Reserve Bank of New York Staff Reports*. Najdeno 17. junija 2012 na spletnem naslovu http://www.newyorkfed.org/research/staff_reports/sr318.pdf
4. Baker, D. (2007, februar). Housing Bubble Update: 10 Economic Indicators to Watch. *Center for Economic and Policy Research, Issue Brief, February 2007*. Najdeno 1. avgusta 2012 na spletnem naslovu http://www.cepr.net/dokuments/publications/housing_indicators_2007_02.pdf
5. Banka Slovenije (2010, maj). Poročilo o finančni stabilnosti (poročilo temelji na podatkih in informacijah, dostopnih do konca marca 2010, razen če ni posebej navedeno drugače). Ljubljana: Banka Slovenije.
6. Banka Slovenije (2012a). Letno poročilo za leto 2011 (poročilo temelji na podatkih in informacijah do konca marca 2012). Ljubljana: Banka Slovenije.
7. Banka Slovenije (2012b, maj). Poročilo o finančni stabilnosti. Sklepne ugotovitve, povzetek in kronološki pregled ukrepov Banke Slovenije za blažitev posledic finančne krize. Ljubljana: Banka Slovenije.
8. Basel Committee on Banking Supervision (2000, februar). Sound Practices for Managing Liquidity in Banking Organisations. *Bank for International Settlements*. Najdeno 15. januarja 2012 na spletnem naslovu <http://www.bis.org/publ/bcbs69.htm>
9. Basel Committee on Banking Supervision (2008, september). Principles for Sound Liquidity Risk Management and Supervision. *Bank for International Settlements*. Najdeno 16. februarja 2012 na spletnem naslovu <http://www.bis.org/publ/bcbs144.pdf>
10. Basel Committee on Banking Supervision (2010a, december). Basel III: International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring. *Bank for International Settlements*. Najdeno 1. februarja 2012 na spletnem naslovu <http://www.bis.org/publ/bcbs188.pdf>
11. Basel Committee on Banking Supervision (2010b, december). Results of the comprehensive Quantitative impact study. *Bank for International Settlements*. Najdeno 13. aprila 2012 na spletnem naslovu <http://www.bis.org/publ/bcbs186.pdf>
12. Basel Committee on Banking Supervision (2012, april). Results of the Basel III monitoring exercise as of 30 June 2011. *Bank for International Settlements*. Najdeno 5. avgusta 2012 na spletnem naslovu <http://www.bis.org/publ/bcbs217.pdf>

13. Bernanke, B. S. (2007, 11. april). Financial Regulation and the Invisible Hand. *Speech at the New York University Law School*. Najdeno 5. februarja 2012 na spletnem naslovu <http://www.federalreserve.gov/newsevents/speech/Bernanke20070411a.htm>
14. Carletti, E. (2007, 11. avgust). Competition and regulation in banking. *Center for Financial Studies at the University of Frankfurt*. Najdeno 15. julija 2012 na spletnem naslovu http://www.eui.eu/Personal/Carletti/carletti-handbook_Thakor_Boot.pdf
15. Caruana, J., & Narain, A. (2008). Banking on more capital. *Finance & Development*, 45(2), 24–28.
16. Choudhry, M. & Landuyt, G. (2010). *The future of finance: a new model for banking and investment*. Hoboken: John Wiley & Sons.
17. Committee of European Banking Supervisors (2010, 16. decembra). Results of the comprehensive quantitative impact study. Najdeno 4. junija 2012 na spletnem naslovu <http://www.eba.europa.eu/cebs/media/Publications/Other%20Publications/QIS/EU-QIS-report-2.pdf>
18. Deloitte. (2011, januar). Liquidity Coverage Ratio. Najdeno 5. avgusta 2012 na spletnem naslovu <http://www.deloitte.com/Assets/Documents/5.%20Basel%20flyer%20%20LCR.pdf>
19. Dimovski, V. & Gregorič, A. (2000). *Temelji bančništva*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
20. Doles, J. (2012, maj). Spremembe, ki jih Basel III prinaša bankam. *Omega Finance*. Najdeno 26. julija 2012 na spletnem naslovu: <http://www.omegafinance.si/InternetBrosuraBaselIII.pdf>
21. European Central Bank (2011, 5. september). Implementation of Basel III in the euro area: Meeting of the Money Market Contact Group. Najdeno 12. maja 2012 na spletnem naslovu http://www.ecb.int/paym/groups/pdf/mmccg/Item_1i_Basel_III_update.pdf?a117db9111bb0f55f508ad45188b2bcc
22. Evropska komisija (2011, 7. julij). *Delovni dokument služb komisije. Povzetek ocene učinka*. Bruselj: Evropska komisija.
23. Goodhart, C., & Perotti, E. (2012, 29. februar). Preventive macroprudential policy. VOX – Research-based policy analysis and commentary from leading economists. Najdeno 23. junija 2012 na spletnem naslovu <http://www.voxeu.org/article/preventive-macroprudential-policy>
24. Goodhart, C., & Wagner, W. (2012, 12. april). Regulators should encourage more diversity in the financial system. VOX – Research-based policy analysis and commentary from leading economists. Najdeno 29. maja 2012 na spletnem naslovu <http://www.voxeu.org/article/regulators-should-encourage-more-diversity-financial-system>
25. The high-level group on financial supervision in the EU (2009, 25. februar). Report on financial supervision in the EU (De Larosiere report). Najdeno 21. februarja 2012 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/internal_market/finances/committees/index_en.htm
26. Institute of International Finance. (2010, december). Basel III – Liquidity Standards IIF Preliminary Analysis. *Institute of International Finance*. Najdeno 5. aprila 2012 na spletnem naslovu <http://www.bis.org/press/p101216.htm>

27. Jursinovič, D., Kos, J., & Mozetič P. (2012). Likvidnostna, dolžniška in bančna kriza evrskega območja. *Bančni vestnik*, 2012(5), 20–24.
28. Koch, T. W., & MacDonald, S. S. (2003). *Bank management*. Manson: Thomson Learning.
29. Kos, J., & Kosić, I. (2010). Nova likvidnostna regulativa po Baslu III. *Bančni vestnik*, 2010(12), 46–50.
30. Kunghehian, N. (2011, 12. april). Moody's analytics: From Basel II to Basel III. Najdeno 23. junija 2012 na spletnem naslovu <http://www.moodyanalytics.com/~media/Regularoty/Basel-III/Throught-Leadership/2011/11-01-04-From-Basel-II-to-BaselIII.ashx>
31. Lenardič, M. (2002). Regulativa na področju likvidnosti bančnega sistema. *Bančni vestnik*, 2002(4), 36–37.
32. Levinson, M. (2010). Faulty Basel. *Foreign Affairs*, 89(3), 76–88.
33. *Likvidnost – Finančni portal*. Najdeno 21. februarja 2012 na spletnem naslovu <http://cekin.si/clanek/slovar/likvidnost.html>
34. Linklaters (2011, februar). Basel III: Liquidity Rules. Najdeno 15. februarja 2012 na spletnem naslovu <http://www.linklaters.com/pdfs/mkt/london/A13028760.pdf>
35. Mencinger, J. (2012). Svetovna gospodarska kriza: vzroki, posledice in ukrepi. Najdeno 17. julija 2012 na spletnem naslovu <http://dpu.mirovni-institut.si/mencunger2012.php>
36. Mittnik, S., Nell, E., Platen, E., Semmler, W., & Chappe, R. (2009). Financial market meltdown and a need for new financial regulations. *METU Studies in Development*, 36(1), 253–269.
37. Moody's analytics (2012, 19. januar). Basel III New Capital and Liquidity Standards – FAQs. Najdeno 26. maja 2012 na spletnem naslovu <http://www.moodyanalytics.com/~medis/Insight/Regulatory/Basel-III/Throught-Leadership/2012/2012-19-01-MA-Basel-III-FAQs.ashx>
38. *The Net Stable Funding Ratio (NSFR)* (2012). Najdeno 25. junija 2012 na spletnem naslovu <http://www.net-stable-funding-ratio.com/>
39. Ötöke-Röbe, I., & Pazarbasioglu, C. (2010, 3. november). Impact of Regulatory Reforms on Large and Complex Financial Institutions. IMF staff position note. Najdeno 5. aprila 2012 na spletnem naslovu <http://imf.org/external/pubs/ft/spn/2010/spn1016.pdf>
40. Preston, A. (2010, 27. september). Basel III is not just window-dressing. *New Statesman*. Najdeno 27. marca 2012 na spletnem naslovu <http://www.newstatesman.com/economy/2010/09/basel-iii-banks-capital-assets>
41. Perotti, E., & Suarez, J. (2011, 16. marec). VOX Research-based policy analysis and commentary from leading economists: The simple analytics of systemic liquidity risk regulation. Najdeno 15. junija 2012 na spletnem naslovu <http://www1.fee.uva.nl/fm/PEOPLE/perotti/VoxANALYTICSpigou.pdf>
42. Raghavendra, C. K. (2011, junij). Solution Framework for Basel III: Global Liquidity Standard, June 2011. Najdeno 25. junija 2012 na spletnem naslovu <http://ssrn.com/abstract=1869810>
43. Rant, V. (2008, november). Anatomija globalne finančne krize. Najdeno 9. aprila 2012 na spletnem naslovu http://ef.uni-lj.si/_dokumenti3plus2/195069/RANT.pdf

44. The run on the Rock (2008, januar). House of Commons Treasury Committee. Najdeno 30. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.parliament.the-stationary-office.co.uk/pa/cm/200202/cmselect/cmtreasy/56/56i.pdf>
45. Saunders, A., & Cornett, M. M. (2006). *Financial Institutions Management: A Risk Management Approach* (5th ed.). Boston: McGraw-Hill/Irwin.
46. Schwarcz, S. L. (2008). Systemic risk. *Georgetown Law Journal*, 2008 (1), 97.
47. Schmitz, S. W. (2011, 7. maj). The Impact of the Basel III Liquidity Standards on the Implementation of Monetary Policy. Najdeno 5. avgusta 2012 na spletnem naslovu <http://ssrn.com/abstract=1869810>
48. Schumer, C. E., & Maloney, C. B. (2007, oktober). The Subprime Lending Crisis: The Economic Impact on Wealth, Property Values and Tax Revenues, and How We Got Here. Najdeno 15. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.jec.senate.gov/archive/Documents/Reports/10.25.2007OctoberSubprimeReport.pdf>
49. Predstavitev SID banke. Najdeno 20. maja 2012 na spletnem naslovu: <http://www.sid.si/Predstavitev-SID-banke>
50. Sklep o minimalnih zahtevah za zagotavljanje ustrezne likvidnostne pozicije bank in hranilnic. *Uradni list RS*, št. 28/2007, 55/2007, 83/2007, 74/2011, 26/2012.
51. Sklep o upravljanju s tveganji in izvajanju procesa ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala za banke in hranilnice. *Uradni list RS*, št. 135/2006, 28/2007, 104/2007, 85/2010, 62/2011.
52. Smaghi, L. B. (2010, 29. september). Speech by Lorenzo Bini Smaghi, Member of Executive Board of the ECB at the International Banking Conference – Matching Stability and Performance: The Impact of New Regulations on Financial Intermediary Management, Milan, 29 September 2010. Najdeno 23. maja 2012 na spletnem naslovu <http://www.ecb.int/press/key/date/2010/html/spl100929.en.html>
53. Udeshi, K. J. (2005, 10. februar). The pursuit of financial stability. Speech by Ms Kishori J Udeshi, Deputy Governor of the Reserve Bank of India, Mumbai. *Bank for International Settlements*. Najdeno 13. junija 2012 na spletnem naslovu <http://www.bis.org/review/r050217i.pdf>
54. Uredba o uporabi obveznih rezerv. Evropska centralna banka. *Uradni list EU* št. 338/51.
55. Zakon o bančništvu (ZBan-1). *Uradni list RS*, št. 131/2006, 1/2008, 109/2008, 19/2009, 98/2009, 79/2010, 99/2010-UPB5 (52/2011 popr.), 9/2011-ZPlaSS-B, 35/2011, 59/2011, 85/2011.
56. Zakon o Banki Slovenije (ZBS-1). *Uradni list RS*, št. 58/2002 (85/2002 popr.), 39/2006, 72/2006-UPB1, 59/2011.

PRILOGE

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Ponazoritev predloga za količnik likvidnostnega kritja	1
Priloga 2: Povzetek količnika neto stabilnih virov financiranja	3
Priloga 3: Obrazec poročila o količnikih likvidnosti banke	5
Priloga 4: Slovar angleških izrazov	7

Priloga 1: Ponazoritev predloga za količnik likvidnostnega kritja

Tabela 3: Ponazoritev predloga za količnik likvidnostnega kritja (LCR)

Predpostavka	Faktor (za množenje celotnega zneska)
Zaloge visoko kvalitetnih likvidnih sredstev	
A. Sredstva ravni 1:	
Denar	100 %
Kvalificirani tržni vrednostni papirji države, centralne banke, oseb javnega sektorja in mednarodno razvojnih bank	100 %
Kvalificirane rezerve centralnih bank	100 %
Državni ali centralno bančni dolg v domači valuti	100 %
Državni dolg brez 0-odstotnega prilagojenega tveganja, izdan v tuji valuti	100 %
B. Sredstva ravni 2:	
Državna, centralno bančna in sredstva javnega sektorja kvalificirane z utež tveganja 20 %	85 %
Kvalificirane podjetniške obveznice ocenjene AA– ali višje	85 %
Kvalificirane krite obveznice ocenjene AA– ali višje	85 %
Izračun 40 % zgornje meje likvidnostnih sredstev	Največ 2/3 prilagojenih sredstev ravni 1, ki bi obstajale po sprostitvi vseh zavarovanih poslov financiranja
Skupna vrednost zalog visoko kvalitetnih likvidnih sredstev	
Denarni odlivi	
A. Depoziti na drobno:	
Depozit povpraševanja in kvalificiran terminski depoziti z rokom zapadlosti ali odpovednim rokom znotraj 30. dni	
• Stabilni depoziti	Najmanj 5 % (dodatne kategorije, ki jih določi oblast)
• Manj stabilni depoziti na drobno	Najmanj 10 % (dodatne kategorije, ki jih določi oblast)
Terminski depozit s preostalo zapadlostjo več kot 30 dni, z umikom z znatno kaznijo, ali ni zakonske pravice do odstopa	0 % (ali višja stopnja, ki jo določi pristojnost)
B. Nezavarovano financiranje na debelo:	
Financiranje iz:	
Stabilnih majhnih poslovnih strank	Najmanj 5 % (dodatne kategorije, ki jih določi oblast)
Manj stabilne majhne poslovne stranke	Najmanj 10 % (dodatne kategorije, ki jih določi oblast)
Pravne osebe z operativnim odnosom	25 % depozitov je potrebno za delovanje
• Delež podjetniških depozitov z operativnimi odnosi kritimi z zavarovanjem depozitov – enako ravnanje kot za zahteve depozitov povpraševanja na drobno	
Združenje bank v institucionalni mreži	25 % kvalificiranih depozitov s centraliziranjem institucije
Nefinančne gospodarske družbe, država, centralna banka in osebe javnega sektorja	75 %
Stranke drugih pravnih subjektov	100 %

»se nadaljuje«

»nadaljevanje«

Predpostavka	Faktor (za množenje celotnega zneska)
C. Zavarovano financiranje:	
Zavarovano financiranje transakcij, ki jih podpirajo sredstva ravni 1, s katerokoli nasprotno stranko	0 %
Zavarovano financiranje transakcij, ki jih podpirajo sredstva ravni 2, s katerokoli nasprotno stranko	15 %
Zavarovano financiranje transakcij, podprte s sredstvi, ki niso upravičeni do zaloge visokih likvidnih sredstev, z domačo vlado, z domačih centralnih bank, ali domačih oseb javnega sektorja kot nasprotne stranke	25 %
Vse ostale transakcije zavarovanega financiranja	100 %
D. Dodatne zahteve:	
Obveznosti povezane z derivati zavarovanih zahtev povezanih z znižanjem do največ 3-razrede	100 % od zavarovanja, ki bi bila potrebna za pokritje pogodb v primeru znižanja do največ 3-razrede
Tržna vrednost sprememb v zvezi z transakcijami derivatov	Obravnavanje določijo nadzorniki v vsaki upravi
Vrednotenje sprememb v izkazanih zavarovanjih zavarovanih transakcij derivatov, ki so sestavljeni iz ne-ravni 1 sredstev	20 %
Komercialni zapisi zavarovani s premoženjem, družba za strukturne investicije, odvodi, itd:	
Obveznosti iz zapadlosti komercialnih zapisov, ki so zavarovani s premoženjem, družbe za strukturne investicije, družba za posebne namene, itd.	100 % od zapadlih zneskov in 100 % od vračljivih sredstev
Vrednostni papirji, zavarovani s premoženjem (vključno z kritimi obveznicami)	100 % od zapadlih zneskov
Trenutni neizkoriščen del storjenih kreditnih in likvidnostnih posojil v:	
• Na drobno in majhnih poslovnih odjemalcih	5 % neporavnanih kreditnih in likvidnostnih linij
• Nefinančne gospodarske družbe, vlada in centralne banke, in osebe javnega sektorja; kreditna posojila	10 % neporavnanih kreditnih linij
• Nefinančne gospodarske družbe, vlada in centralne banke, in osebe javnega sektorja; likvidnostna posojila.	100 % odprtih likvidnostnih linij
• Drugi pravni subjekt strank, kreditna in likvidnostna posojila	100 % neporavnanih kreditnih in likvidnostnih linij
Druge pogojne obveznosti financiranja (kot so garancije, akreditivi ali nepreklicna kreditnih in likvidnostnih posojil in derivatnih vrednotenj, itd.)	Ravnanje je določeno s strani nadzornikov v vsaki upravi
Katerikoli dodatni pogodbeni odlivi	100 %
Neto derivati do dobaviteljev	100 %
Katero koli drugih pogodbenih denarnih odlivov	100 %
Skupaj denarni odlivi	
Denarni prilivi	
Povratni repo posli in izposojanje vrednostnih papirjev, s sledečim kot zavarovanje:	
sredstva ravni 1	0 %
sredstva ravni 2	15 %
vsa druga sredstva	100 %
Kreditna ali likvidnostna posojila	0 %

»se nadaljuje«

»nadaljevanje«

Predpostavka	Faktor (za množenje celotnega zneska)
Operativni depoziti zadržani pri drugih finančnih institucijah	0 %
• Depoziti zadržani pri centralizirani instituciji od mreže sodelujočih bank	0 % od kvalificiranih depozitov s centralizirano institucijo
Drugi prilivi od nasprotne stranke:	
• Znesek terjatev od nasprotne stranke na drobno	50 %
• Znesek terjatev od nefinančnih nasprotnih stranke na debelo, od transakcij drugih, kot teh navedenih v kategorijah prilivov zgoraj.	50 %
• Znesek terjatev od finančnih institucij, od transakcij drugih, kot tistih navedenih v kategorijah prilivov zgoraj.	100 %
Neto derivati terjatev	100 %
Drugi pogodbeni denarni pritoki	Ravnanje, določeno s strani nadzornikov v vsaki upravi
Skupni denarni prilivi	
Skupaj neto denarni odlivi = skupaj denarni odliv minus [skupaj denarni prilivi, 75 % od bruto odlivov]	
LCR (= skupna vrednost zaloge visoko kvalitetnih likvidnih sredstev / neto denarni odlivi)	

Vir: Basel Committee on Banking Supervision. Basel III: International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring, 2010a, str. 42–45.

Priloga 2: Povzetek količnika neto stabilnih virov financiranja

Tabela 4: Povzetek količnika neto stabilnih virov financiranja (NSFR)

Razpoložljivo stabilno financiranje (ASF) (viri)		Potrebno stabilno financiranje (RSF) (uporaba)	
Predpostavka	ASF faktor	Predpostavka	RSF faktor
• Kapitalski instrumenti osnovnega in dodatnega kapitala • Druge prednostne delnice in kapitalski instrumenti v presežku dodatnega kapitala, dovoljeni znesek, ki ima dejansko zapadlost eno leto ali več • Druge obveznosti z učinkovito zapadlostjo enega leta ali več	100 %	• Denar • Kratkoročno nezavarovani aktivno vrednoteni instrumenti (< 1 leto) • Vrednostni papirji s točno izravnavo povratnih repo • Vrednostni papirji s preostalo zapadlostjo < 1 leto • Neobnovljiva posojila financ s preostalo zapadlostjo < 1 leto	0 %

»se nadaljuje«

»nadaljevanje«

Razpoložljivo stabilno financiranje (ASF) (viri)		Potrebno stabilno financiranje (RSF) (uporaba)	
Predpostavka	ASF faktor	Predpostavka	RSF faktor
Stabilne vloge na drobno in stranke majhnih podjetij (brez zapadlosti ali preostale zapadlosti < 1 leto)	90 %	Dolg izdan ali jamčen s strani države, centralne banke, Banke za mednarodne poravnave, Mednarodnega denarnega sklada, Evropske komisije, necentralne vlade, multilateralnih razvojnih bank z utežjo tveganja 0 % po standardiziranem pristopu Basla II	5 %
Manj stabilne vloge na drobno in stranke majhnih podjetij (brez zapadlosti ali preostalo zapadlostjo < 1 leto)	80 %	Neobremenjene nefinančne višje nezavarovane podjetniške obveznice in krite obveznice, ocenjeno z najmanj AA–, in dolg, ki je izdan s strani države, centralne banke in javnega sektorja z utežjo tveganja 20 %; zapadlost ≥ 1 leto	20 %
Financiranje na debelo ponujeno preko nefinančnih pravnih oseb, državnih centralnih bank in oseb javnega sektorja (brez zapadlosti ali preostale zapadlosti < 1 leto)	50 %	- Neobremenjeni lastniški vrednostni papirji ali nefinančne višje nezavarovane podjetniške obveznice (ali krite obveznice), ocenjene od A+ do A–, zapadlost ≥ 1 leto - Zlato - Posojila nefinančnim pravnim osebam, državi, centralnim bankam in osebam javnega sektorja < 1 leto	50 %
Vse druge obveznosti in kapital, ki niso vključene zgoraj	0 %	Neobremenjene stanovanjske hipoteke vseh ročnosti in druga neobremenjena posojila, razen posojila finančnih institucij s preostalo zapadlostjo enega leta ali več, ki so upravičene za 35 % nižje uteži tveganja po standardiziranem pristopu Basla II za kreditno tveganje	65 %
		Druga posojila vlagateljem na drobno in majhnim podjetjem, ki imajo zapadlost < 1 leto	85 %
		Vsa druga sredstva	100 %
		Zunajbilančne izpostavljenosti	
		Neizkoriščen znesek zavezanih kreditnih in likvidnostnih posojil	5 %
		Druge potencialne obveznosti financiranja	Državna nadzorna diskretnost

Vir: Basel Committee on Banking Supervision. Basel III: International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring, 2010a, str. 46–47.

Priloga 3: Obrazec poročila o količnikih likvidnosti banke

Tabela 5: Poročilo o količnikih likvidnosti banke

BANKA:

KL-1

POROČILO O KOLIČNIKIH LIKVIDNOSTI BANKE

Poročilo po stanju na dan:

v tisoč EUR

		Domača valuta			Devize		
		0-30 dni	0-180 dni	181 dni in več	0-30 dni	0-180 dni	181 dni in več
	NALOŽBE						
A010	Gotovina v blagajni in čeki						
A020	Imetja na računih pri Banki Slovenije						
	Terjatve do bank in hranilnic na vpogled						
A031	- do domačih bank						
	- do tujih bank						
	Ostale terjatve do bank in hranilnic						
A041	- do domačih bank						
A042	- do tujih bank						
	Terjatve iz nas. kreditov nebančnemu sek.						
A0511	- gospodarstvo						
A052	- nerezidenti						
A053	- ostalo						
A054	- država						
A060	Blagajniški zapisi Banke Slovenije						
A070	Vrednostni papirji RS						
	Drugi vrednostni papirji						
A081	- tuji tržni vrednostni papirji bonitete najmanj BBB						
A082	- ostali tuji vrednostni papirji						
A083	- domači vrednostni papirji						
A090	Ostale aktivne postavke (obresti ipd.)						
	Zunajbilančne postavke						
A101	- terminski in spot posli						
A102	- pogodbeno najete kreditne linije						
A103	- nečrpani del najetih kreditov						
A110	Sklad finančnega premoženja						
	OBVEZNOSTI						
L010	Obveznosti do Banke Slovenije						
	Obveznosti do bank in hranilnic na vpogled						
L021	- do domačih bank						
L022	- do tujih bank						

»se nadaljuje«

»nadaljevanje«

		Domača valuta	Devize				
		0-30 dni	0-180 dni	181 dni in več	0-30 dni	0-180 dni	181 dni in več
	Ostale obveznosti do bank in hranilnic						
L031	- do domačih bank						
L032	- do tujih bank						
	Vpogledne vloge nebančnega sektorja						
L041	- gospodarstvo						
L042	- gospodinjstva						
L043	- država						
L044	- nerezidenti						
L045	- ostalo						
	Vezane vloge nebančnega sektorja						
L051	- gospodarstvo						
L052	- gospodinjstva						
L053	- država						
L054	- nerezidenti						
L055	- ostalo						
L060	Obveznosti iz izdanih vrednostnih papirjev						
L070	Ostale pasivne postavke (obresti ipd.)						
	Zunajbilančne postavke						
L081	- terminski in spot posli 100 %						
L082	- odprti nekriti akreditivi 100 %						
L083	- pogodbeno odobrene kreditne linije bankam 100 %						
L084	- nečrpani del odobrenih kreditov 100 %						
L085	- pogodbeno odobrene kreditne linije nebankam 20 %						
L086	- garancije, jamstva, stand-by akreditivi, limiti 5 %						
	KOLIČNIK LIKVIDNOSTI (posamično)						
	KOLIČNIK LIKVIDNOSTI (skupaj)						

Vir: Sklep o minimalnih zahtevah za zagotavljanje ustrezne likvidnostne pozicije bank in hranilnic, Ur. l. RS, št. 26/2012, str. 8.

Priloga 4: Slovar angleških izrazov

available stable funding (ASF) – razpoložljivo stabilno financiranje
bank panic – bančna panika
bank run – naval na banke
contingency plan – načrt za izredne razmere
core deposits – vpogledni depoziti
corporate bonds – podjetniške obveznice
covered bonds – krite obveznice
credit crunch – kreditni krč
credit default swaps (CDSs) – kreditne zamenjave
disruptive liquidity runs – prelom tekoče likvidnosti
eligibility – zavarovanje terjatve
fire sales – požarne prodaje
flight to quality – prvovrstne naložbe
full allotment – neomejen obseg
liquidity coverage ratio (LCR) – količnik likvidnostnega kritja
liquidity runs – tekoča likvidnost
market breadth – širina trga
market depth – globina trga
moral hazard – moralno tveganje ali moralni hazard
net stable funding ratio (NSFR) – količnik neto stabilnih virov financiranja
originate and distribute – ustvari in posreduje
quantitative impact study (QIS) – kvantitativna študija učinkov
required stable funding (RSF) – potrebe stabilnega financiranja
risk weighting – utež tveganja
special purpose vehicle (SPV) – družba za posebne namene
structured investment vehicle (SIV) – družba za strukturne investicije
survival period – izredne razmere
tier 1 capital – osnovni kapital
tier 2 capital – dodatni kapital
wholesale funding – financiranje na debelo